

DISPUTATIO SOLENNIS JURIDICA, 17^a

*Occasione L. 3. §. 9. vers. Curiosus esse debet Creditor
quo vertatur pecunia. ff. d. in rem verso.*

DE

CURIOSITATE LEGALI PROFICUA,

QVAM,

DEO ITA DISPONENTE,

Ex Autoritate Magnifici Jctor. Ordinis,

IN ILLUSTRIS HAC VIADRINA,

Dirigente

DN. HENRICO CÖCCEJO,

JCTO CELEBERRIMO, SERENISS. atq; POTENTISSIMI

ELECTORIS BRANDENB. CONSILIARIO, FACULTATIS

JURIDICÆ ORDINARIO, & PROFESSORE PRIMARIO,

ANTEA, SUMMICONSILII STATUS ELECTORALIS PALATINI,

& COLLEGII REVISORII ASSESSORE, IN ACADEMIA HEIDELBERG.

DECRETAL. PAND. & JUR. GENT. PROF. P. ORD.

DOMINO & PATRONO SUO COLENDISSIMO,

PRO

GRADU DOCTORALI,

Anno 1696. D. Maji, horis Ante- & Pomeridianis,

Publicæ Eruditorum Censuræ submittit & sistit

JOANN. ERNEST. de LETTOW.

Francofurti ad Oderam, recusa An. 1710.

RECEIVED

[Faint, illegible handwritten notes]

DR. HERBERT GEORGE

SECRET

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

10

PROLEGOMENA.

EXulasse, maximamque capitis deminutionem, Mundo jam senescente, passam esse antiquam fidem & integritatem, à Tacito *L. de Morib. Germanor.* ejusque Commentatore Jodoco Willichio, ob cordis & oris sinceritatem & condimentum, adeò in eis prædicatam, quis nisi causarum forensium expertus negaret? Et licere fallere & falli à tempore penitendi ejus pomi, quo primam calliditatem serpens in Protoplastis exercuit, apud omnes Gentes, ex consensu utentium jamdum venit in legem; Temporibus quoque subinde secutis malitia crevit adeò, ut eorum Tempore Imperatores optimi Antonius & Severus in *l. 2. C. de Furt.* calliditati humanæ connatæ obviam ituri, aliud monitum Providæ circumspectione res suas gerere volentibus commendare magis nequiverint, quam illud: Curandum esse cautius negotiari, ne in damno incidant, scituri, Leges Civiles non negligentibus & dormientibus *l. 16. ff. ex quib. causis major.* vel etiam apertis oculis hallucinantibus, Joseph. Mascardus *de Probat. Vol. 1. concl. 615. n. 9. & 10.* sed vigilantibus, nec non oculatâ fide & manu utentibus scriptas esse *l. 24. ff. qua in fraud. credit. l. 21. ff. de Pecul.* Tamen hæc præsertim ætate in ea malitiarum sorditie, omnisq; nequitici congluvie vivitur, ut præ simplicitate columbina, prudentia serpentum commendanda foret: Etenim, quæ hinc inde in Voluminibus Juris totoq; æquifaris corpore, in testimonium facti, minime verò Juris approbationem adducuntur, v. gr. sæpe à contrahentibus æs pro auro subici, *l. 36. ff. de pignor. act. in instrumento pignora sua esse falso scribi, l. 4. ff. d. Scellion. l. 21. ff. ad l. Corn. d. fals.* opulentum quem se gerere, ut eò
majora

PROLEGOMENA.

4. *4.* *43.* §. 3. ff. de furt. ut res minoris veniat, falso tristitia & fatalia proferri. *l. 1. §. 2. ff. de eo per quem fact. qua min. rem venalem*, quo emtor cupidius incendatur, dolose exornari. Menoch. *d. A. J. Q. cas. 321. n. 23.* Idem bis exigi. *l. 57. d. R. J.* ut quis de possessione decedat falso persuaderi. *l. 31. ff. de Dol. mal. &c.* ea, inquam, hodie adeo, ut ajunt, practlicantur, ut iterum iterumque hujus rei præsidium queratur ex eo quod in sinistram partem sinistrè acceptus ait Pomponius in *l. 16. §. 4. ff. de Minorib.* Scire deceptos debuisse, contrahentibus licere, (etsi h. l. verbum licere aliter explicet Grot. *l. 2. c. 12. §. 16. n. 1. Mantic. de Tacit. & Ambig. Conv. l. 4. Tit. 26. n. 57.*) se invicem circumvenire. Nec non Paulus J. C. in *l. 22. §. fin. ff. Loc. conduct.* Naturaliter concessum esse invicem se circumscribere.
6. Hoc viso religiosiores LL. interpretes, doli boni & solentiae laudabilis specie multa palliari, cum tamen coram DEO & justitia iniquum sit, malitiam suam alicui esse lucrosam, & alteri decepto simplicitatem damnosam, *l. 1. ff. de Dol. mal. Mey. P. 3. D. 124. num. 6.* pro avertenda iniquorum versutia, Cautelas præscribere, inter quas Barth. Capolla, Conrad. Brederodii, Th. Ferrarii, Joh. de Arnono, Roimond. Fickardii, & D. Sam. Strykii aliorumque eminent;
7. Ast licet hæc via circumventis succurendi DD. admodum probata, tamen negari nequit eas solum operari, ne ex contractu quem inivi ex postfacto difficilis vel inanis actio nascatur, cum & Jctiss. Dn. Stryk. *d. Caut. Contr. Sect. 1. c. 1. §. 5.* Cautelas remedia esse dicat;
8. Verum Medicina magis probatur quæ sanitatem integram conservat, quam quæ collapsam restituit, Verba sunt Perillustr. Dn. de Rhetz. *de Damn. Volunt. c. 5. th. 1.* multumque prudentiores illi, qui signa in pejus vergentis Patrimonii scrutarunt, quam qui remedia querunt & adhibent, verba sunt, Menoch. *de Presumpt. lib. 6. præf. 28. n. 7. & ult.* Dn. de Rhetz. *l. 1. c. 1. §. 6. th. 6.* Atque hinc puto, contrahentibus magis proficere, si eis inculcetur, quæ circumspeditione & prudentia, antequam ad contrahendum vel agendum accedant, uti deceat, quam uti serotenus ad Cautelarum & remedium angustias redigere se patiantur, cum Jurisprudencia nostra ipsa fateatur, in *l. 1. C. quando lic. unicuique l. 5. C. in quib. caus. in integr. l.*

PROLEGOMENA.

1

4. C. ad L. Cornel. d. Sygar, melius esse occurrere quam post exitum remedium querere. Hic occurfus verò confistit in sagaci contrahentium conditionis, pariter ac rei in negotium deductæ investigatione ac perquisitione, speciali expressione CURIOSITAS à DD. dicta, eamque non solum permittunt, sed & quod magis, vid. Gvilh. Grot. l. 2. §. 10. commendant jura. Adposiit enim ut duos solum quorum numero juxta L. 12. ff. de Testibus, alias pluralis locutio contenta est, adducam, loquitur Illustri Dn. Struvius, Præceptor olim meus, cujus ex præscriptol. 9. ff. de Obsequ. Par. & Patr. præst. & cinneres mihi sacri sunt, in Syn. Civil. Exam. 27. th. 23. In Contrahentibus Leges quandoque Curiositatem desiderant. Nec non B. Tabor magni nominis itidem Jctus, ad Barbof. Thes. Jur. lib. 19. c. 19. az. 1. Curiositas nunquam culpabilis, sed nonnunquam necessaria est, daß einer etwas gretlich ist. Adhoc ne videar contra Nov. 18. c. 5. solum auctoritate Doctorum, non etiam legum locutus, Practicæque quid asseruisse quod in lege non habetur. Carpz. Pr. Crim. p. 2. qv. 68. n. 42. ipse JC. Ulpian. in hanc rem loquitur: Curiosus esse debet Creditor quo vertatur pecunia. in l. 3. §. 9. ff. de in rem vers. vid. Brunnem. ibid. n. 10. Quare hac legitimatione secundis velis progredior ad ipsam tractationem, & quidem, ad

10

11

12

Caput I.

Generalia Curiositatis Legalis Proficuae, occasione vocum exhibens.

NAtales rubri mihi vindicatur, ex præscripto Jcti acuti non minus, ac Philosophi subtilis Senecæ, Neronis Consiliarii Intimi & Consulis Romani. vid. §. 4. l. de Fidei. hered. competit vocum similitudines primum distingvere ne vocabulorum amphibolia disputari decipiamur. Sen. lib. 1. Epist. 45. fol. 600. Verum cum temporis, chartæ, & quod maximum lectoris patientiæ ratio habenda sit, me expediam pro ea, quæ materiæ hoc permittit gravitas, brevitate, ita ta-

1

2

men, ne incuriose negligens, tum ne curiole diligens fuisse videar eo magis cum ex mente Dn. Stryk. de Civit. obarata c. 1. n. 2. accuratior verborum usu receptorum anatomia, curiositatem magis vanam, quam ptoficiam sapiat.

3 Descendit vero Curiositas à curiosus, curiosus vicissim (liceat mihi Grot. §. 16. Proleg. ibique Ziegler. fol. 10. imitari) pro Matre agnoscat vocem curam, Cura interim dicitur quasi cor urat, sic coqui curis homines dixit Cic. d. Senect. in pr.

4 Sumitur quidem Curiositas non unâ eademque significatione tam in Jure, quam in scriptis Philosophorum, sicut & verbum curiosus; Interdum enim in malum, interdum in bonam flectitur partem. Sic accipitur pro inordinato appetitu plura perscrutandi quam sciri fas & opus est, ut Curiositas sciscitandi à Diabolo in P. Cottano Jesuita. Excellentiss. Dn. Becman. Prælog. Moral. cap. 4. fol. 46. Curiositas primorum Parentum Gen. III. 6. Tactus curiositatis gratia, apud Dn. Stryk. de Jur. Senf. D. 7. c. 5. n. 23. Curiositas Candaulis Lydorum Regis, Gygen amicum suum ad Reginam nudam videndam adstringentis. Herod. l. 1. c. 3. Celeberr. Dn. Becman. 4. c. Porro Jurisprudencia improbat planè divinandi Curiositatem. l. 5. C. de Malefic. & Marb. Delatoriam Curiositatem l. 5. C. de Jur. & fact. ignor. indeque in hoc sensu JC. Paulus l. 19. ff. de No-
5 vat. vult, scientiam rei interdum dissimulandam esse, ne curiosus videatur. vid. elegantiss. Mantie. de Tacit. & Ambig. conv. l. 8. T. 13.

6 n. 2. & 17. Ast ne sedulo monente Grot. l. 1. c. 3. §. 10. n. 1. incauti decipiamur ambiguo nominis sono aut rerum externarum specie, in hac tractatione Curiositatem sepositis adductis, sumemus bono sensu, quali significatione & Cicero latinitatis Monarcha, in O-
7 rat. 10. utitur: Est homo non solum prudens sed & curiosus: Nec non approbative Ulpianus, ille legum prudentum coryphæus, ut in l. 13. §. 2. ff. de Excusat. tutor. vocatur, l. 3. §. 9. ff. de in rem vers. Curiosus esse debet creditor quo vertatur pecunia Jung. Struv. Taber. Mantie. Brumm. supra citati. Hoc tamen monendum extare in Cod. lib. 12. tit. 23. integrum Titulum qui inscribitur de
Curiosis. Verum est hoc nomen officii quod gerebat is, qui delicta ad Magistratum deferrebat, & ea quæ contra quietem publicam
com-

commissa erant, curiose pervestigabat. Brunnem. ad l. 1. C. de Curios.
n. 2. Perez. cod. num. 3. & coincidebat eum alicubi receptis delatori-
bus criminum, Rügemeistern / vid. Theodoric. Colleg. Crim. Disput.
3. th. 15. lit. C.

Vocis Curiositatis æquipollentia sunt; Sollicita cura. l. 3. §. 2.
ff. de Administr. & per. iur. subtilis perscrutatio. Nov. 72. c. 7. dili-
gens inquisitio. l. 9. §. 2. ff. de Jur. & fact. ignor. scrupulosa inquisitio
l. 16. ff. ibid. cauta diligentia l. 5. C. de Offic. Magistr. Milit. studiosa
cura Nov. 72. prefat. subtilis investigatio l. 10. §. 5. ff. de Queston.
diligentia anxia l. 17. ff. de Jur. Patron. Imo simpliciter dicitur dili-
gentia, sic in l. 17. ff. ad Sc. Vellej. verbum diligentiores explicat
Gothofred. lit. P. per curiosiorem. Item verba l. 7. §. 1. ff. de Exer-
cit. al. diligentiam creditorem præstare debere, explicat Gothofr.
lit. P. curiositatem a creditore desiderari, adde l. 19. ff. de Norat. ibi-
que Goth. lit. P. l. 13. C. si cert. per. ibique Goth. lit. L.

Describimus verò Curiositatem Legalem Proficiuam, etsi omnis
definitio in iure dicatur periculosa, l. 202. ff. de R. 7. quod sit soler-
tia laudabilis, in negotiorum civilium hinc damno subeundorum
obvenientibus circumstantiis ita indagandis, ut alteri non noceat
sagacitas mea, mihi tamen ut prudentiæ monitum profit contractu-
ro, legibus non solum permilla sed & concessa.

Adjecimus legalem, ad inveniendum quod habeat effectus juris,
ita ut curiose vigilant, modo fiat ex permissione & præscripto le-
gis, succurrat ius. l. 24. ff. que in fraud. credit. l. 21. ff. d. Pecul. e-
jusque conditionem reddant meliorem, cum alias hæc omissa si sibi
non cavet, non debeat negligentiam suam ad alienam injuriam re-
ferre, l. 3. §. 2. ff. de Transact. sed potius damnum emergens negli-
gentiæ suæ & nimis securitati tribbere. l. 203. de R. J. l. 46. §. 5. de Pro-
curat. l. 44. §. 3. famul. heretic. l. 9. de Noxal. al. ita ut in pauper-
tate vivere & cum leges inexorabiles sint. l. 4. C. d. Tabular. mo-
ri in anxietate i. e. sine auxilio legis manere debeat, ut explico, alias
Legulejis famosam, Nov. 1. in fin. etsi sciam aliter quoque capi posse.

Dixi porro Proficiuam, quia sicuti L. L. non prohibent prodesse
sibi dum alteri non nocet: l. 1. §. 11. ff. de Aqu. & Aqu. pluv. arc. l.
2. §. 5. ibid. & damnum sibi imminens avertere. l. 1. ff. de Damn.

infect.

infest. modo mea commode cum alterius damno non promoveam.
 Dn. Stryk. de Cautel. Contrast. Sect. 1. c. 1. §. 3. l. 206. ff. R. 7. Ita
 etiam hanc Curiositatem proficuum, ut alias utilitatem innoxiam
 l. 2. §. 1. ff. de Aqv. & Aqv. plur. accend. exercenti non averfantur, sed
 potius laudant l. 6. §. 7. ff. qui in fraud. credit. l. 24. vers. vigilar.
 conditionem meam meliorem feci. ff. eod. Mev. ad J. Lub. L. 3. T. 1.
 a. 3. n. 12. imò jubent & approbando rati habent. Mev. P. 3. Dec. 282
 num. 5. uti ex l. 3. §. 9. ff. de in rem vers. liquet. Cui Parallelos jun-
 gatur, l. 17. ff. ad Scro. Vellej. l. 1. §. 1. de Separat. l. 9. §. 2. ff. de Jur.
 & salt. ign. l. 7. §. 7. ff. de Exercit. act. Gail. lib. 2. Obs. 77. num. 31.
 Brunnem. ad l. 3. ff. de in rem vers. n. 10.

12 Hisce sepositis ad specialiora festinamus, curiosi pro virili Cu-
 riositates legales investigare. Per DEUM vero, Imp. exclamante in
 l. 3. C. de Sum. Trinitat. quia scribitur Justitia, inscribat hæc cordi
 meo Jehova, ne quid nisi justum scripsisse reperiar. Sit itaque

Cap. II.

De Curiositate Legali Proficua, intuitu Juris Personarum.

CONCLUSIO

*Curiosi sint Principes Sanguinis & Agnati, ne in eorum præju-
 dicium partus supponatur.*

1 C ontigit, & utinam non sæpius! magno Agnatorum,
 tempore feudi vacantis & ad Agnatos recasuri, detrimen-
 to, partus alienæ stirpis familiis supponi. l. 1. §. 4. ff. de
 Inspec. ventr. dum scemina vel Matres se simulant, vel
 revera gravidæ existentes, partum Regimini vel feudi capacem sub-
 ornant. vid. Illustr. Dn. Lynker. Antecessor meus solendissimus, d.
 Parr. Suppos. th. 2. & 4. Dn. Stryk. de Jur. Sens. Diss. 1. c. 1. n. 45. Im-
 perator Justin. verò optimè perpendens, publice interesse, partus a-
 lienæ fordidæque stirpis splendidis natalibus non subrogari, l. 9. C.

de *Quæst. Nic. Reusner. lib. 3. Conf. 8. n. 24. & 25.* ut familiarum ordinumque dignitas salva sit, l. 1. §. 13. ff. de *Inspic. ventr.* magnâ sollicitudine adhibita in id totus fuit, ut partum supponendi anam legibus latis præseinderet, ut anxia legum cura videre est ex l. 1. §. 10. ff. de *Inspic. ventr.* in quo sancivit, ut si gravidam se dicat aliqua, denunciatione factâ, is cuius interest, puta qui sperat successionem vel ex testamento vel ab intestato, vid. Gothofr. ad l. 1. §. 12. h. t. lit. E. quinque mittat mulieres simul ventrem inspicientes, gravida verò comperta muliere, ante 30. dies quam parituram eam putat, mittat qui ventrem custodiant, & quidem hâc injunctâ custodibus pudicitie curiosâ sollicitudine, quo subtiles sint investigatores, uti l. 10. §. 5. ff. de *Quæst.* alias loquitur, ne in conclavi in qua mulier paritura est, plures aditus sint quam unus, si sint, ex utraque parte tabulas præfigant; quotiescunque mulier in id conclave, sive aliunde, sive in balineum ibit, id ante prospiciant, & eos qui introierint excutiant: Dein cum parturire incipiat, mittat quibus præsentibus pariat, & ne quid supponi possit, expellantur omnes mulieres in conclave, ne quæ remaneat fortè quæ prægnans sit, tria lumina accendantur nec minus, quia tenebræ ad subijciendum aptiores sunt. Quod si Imp. & Jus Rom. tam scrupulosa observatione privatis familiis, etli in re tenui, conditione vili, periculo modico, cautum prolixè voluerint, quid dicemus de magnorum Principum Regumque familiis, quantopere cavendum ne eis spurius inferatur? Quid de ipsis Regnis & Principatibus? ne inexpiabili furto, æternoque scelere iusto Successori erepta, spuriis sordidisve cedant. Prædictis scrupulosis ceremoniis verò, ut eas vocat Brunnem. ad l. 1. ff. de *Ventr. inspic. num. 3.* licet inter privatos repudium hodierna miserit Praxis, Dn. Stryk. de *Jur. Sens. D. 1. c. 1. n. 44.* Dn. Simon. *Præsid. Acad. Parr. 1. Disp. 12. c. 3.* tamen inter illustres Reges in primis ac Principes, quin & inter Nobiles, ne partus supponatur, vel interea ab alio mulier marito mortuo se imprægnari patiat, & postea in mensis undecimi initio legitimi partus quærat asyllum, rem adhuc ipsam curiose observari constat. Hahn. ad *Wesemb. h. t. n. 1.* Perillultr. Dn. de Rhetz. de *Occult. c. 2. n. 15.* B. Struv. *Ex. 30. th. 81.* Dn. Stryk. de *Salut. Publ. c. 3. n. 26.* Sic in Anglia Principibus Sangvinis, penes quos Successionis spes, denunciatur vi legum fundamentalium Regni,

cum tempus pariendo instat, ut videant in conclavi Reginam parientem, vid. elegantiss. Author des Neugeharnschoten Engellands. f. 919. edit Noriberg. de a. 1690. Idem Leges Regni Gallici volunt, ut liquet ex scripto Gallico cui rubrum: *L'Etat de la France* fol. 55. sic enim ibi: *Comme les Princes du Sang ont interest à la Succession, quand les Reines accouchent, ils entrent par une prerogative speciale dans la chambre, de peur qu'on ne suppose un enfant.* Quæ igitur excogitari major iniquitas posset, quam si Galli partum incertum quem adeo in Regia suo Domo horrent, aliis obtrudere vellent? Ex quis negaret partum in Regia Domo absq; his cautelis editum, eoque saltem incertum, æque ac spurium, successionis omni Jure Naturali & Gentium prorsus incapacem esse in primis cum momento illo nascitur, quo nasci eum frustrata, diuturno satis tempore, expectatio & plurimorum annorum experientia vel uxorem sterilem, vel maritum impotentem ostenderat, imo omittendi prædictas Cautelas studium, tunc cum nasci debuit, non tam suspicionem fraudis, auxerat, quam fraudem probaverat. Hinc illa curiosa diligentia quam post Facell. *Rer. Sicul. Decad. 8. c. 1. de Constantia uxore Henr. V.* refert Gothofr. *ad l. 1. §. 10. ff. de Inspec. ventr. lit. P.* Eam enim jamdum annosam, ne suspicio esset, utrum mentitam partum supposuisse, in medio Panormitanæ Ecclesiæ vestibulo tabernaculum sibi tendi jusuisse, ibiq; ventre custodito, & nocturno tempore, conclave publico sigillo obliato, ab Imperatore, marito, nulla Matronarum exclusa, palam & populo spectante Fridericum II. Cæsarem enixam fuisse constat. Exemplum noviora vid. apud Petr. *Arodiurn in Pandect. rer. judicat. Lib. 9. tit. 1. c. 8. fol. 485.* & D. Lynk. *de Parr. Suppos. th. 2. Romana, ap. Tac. l. 3. Annal. 6. 22.* Quia vero non sufficit, Jurisprudentiam timendæ partus suppositioni contravenire, ni & ipsi, in quorū favorem leges latæ sunt, vigilent, ne fraus legi fiat, *l. 29. ff. de Legib.* Agnati & Principes Sangvinis, quin ipse maritus, in hac ad eos maximè pertinente causa omnem curiositatem in ventre & partu scrutando adhibebunt, ne quid subdoli accidat.

CONCLUSIO II.

Curiosus sit Sponsalia contracturus, ne spe divitiarum erronea fallatur.

Sine femina ætatem agere etsi non repugnet humanæ naturæ, repugnare tamen naturæ plerorumq; hominum, dicit Grotius *2. c. 2.*

§. 11. n. 1. Atque hunc instinctum porro simulatum moralitas, quæ per nuptias artificiose introducitur. Nov. 22. pr. diuturnitatis memoria, quæ ex prole in ævum relinquitur, l. 220. §. 3. ff. de V. S. dicque homo in liberis multiplicatur & perpetuatur. Nov. Leon. 26. Sed, quo plus periculi est ex Matrimoniiis malè contractis, eo ad bene contrahenda plus cautionis adhibendum, verba sunt, Mev. ad J. Lub. l. 1. Tit. 4. art. 2. n. 1. Et sane non minimam sagacitatem & circumspèctionem adhibendam in hoc esse, evincunt tot Matrimonia pœnitenda, ubi nostratibus vulgare ich hått das nicht gemeinet / serò ingeminant. Interim verò deceptio sit dupliciter, vel Sponsus se ipsum fallit errore, dum eam quam amare animus est, vel ex specie externa, vel ex opinione vulgi ditissimam esse certò certius tibi persvadet, nec animi conceptiones de divitiis effert, sed retinet. Dn. Stryk. de Jur. Sens. Disp. 10, c. 4. num. 13. & ei opinione propriâ decepto, postea re non integrâ succurri nequit Hahn. ad Wesf. Tit. ff. de R. N. num. 8. eò quod non curatius ante consummata Sponsalia inquisiverit in bona & conditionem Sponsæ Dn. Stryk. ad Br. Jus Eccles. l. 2. c. 16. §. 13. Jam verò error fortunæ non vitiat Matrimonium per caus. 29. qv. 1. c. un Ludw. Ex 2. ib. 5. lit. B. nec conditio in mente retenta quicquam operatur, l. 7. C. de Condict. ob caus. dat. l. 50. de Condict. indeb. secus si expresse dixisset, Ducam te si tot thalerorum habes, c. 3. X. de Condit. appos. Joh. Bechstad. ad Condit. Sponsal. P. 1. c. 11. num. 36. nam tum Sponsi causa remediis juris redintegrari potuisset, quæ exhibet Paul. Cypræ. de Sponsal. c. 8. §. 5. Carpz. Jpr. Consist. l. 2. des. 22. num. 6. Quare cautius mercare, & nimium ne crede colori, ne tibi impuetur quod nimia credulitate, quam damnat l. 1. §. 2. ff. de eo per quem fact. l. 1. C. de Obl. & act. non à sponsa, sed propriâ incuriositate deceptus fueris, & si non moti in anxietate, at vivere in paupertate solamen erit.

CONCLUSIO III.

Curiosus sit nuptias contrahendus, ne opima dotis spe facta, doloſe fallatur.

DEhinc evenit, Sponsum falli dolo Sponsæ, vel eorum potius ad quos dotandi munus juxta Struv. Exerc. 30. ib. 3. spectat, tot thalerorum expresse in dotem promittentium; ubi Doctores variant, & quidam distinguunt, quod si dederit

- dolus causam Matrimonio, & non rei jam antea ad Matrimonium moventi accesserit, dolus impediatur matrimonium contrahendum, Paul. Cypræ. de Sponsal. c. 13. §. 52. Kitzel. de Matrimon. c. 4. th. 16. Alii quod rescindat jamdum contractum. Verum si purè contractum, rectius negatur, rescindi, *Vid. Concl. seq.* Si adjecta conditione, dandæ certe dotis, deficit quidem ea deficiente matrimonium; sed id rectè limitat Dn. Stryk. de Diff. un. desponsat. §. 11. & 12. si nondum accesserit B. Sacerdotalis, vel copula carnalis. Nec id absque fundamento juris, cum Dd. unanimi consensu probatum sit axioma: Accedente Ben. Sacerdotali, Stryk. ad Br. Jus Eccl. l. 2. c. 16. §. 23. & copulâ carnali, Carpz. Jpr. Consist. l. 2. def. 25. n. 2. censendum à conditione eos recessisse & purè contraxisse, per expressum c. 6. X. de condit. appof. Gerhard. Loc. de Conjug. §. 132. fol. 216. Cypræ. l. 5. c. 12. §. 15. Quare Sponsu erit ante B. S. perscrutari curiose, an dotem promissam sublequi, bona Soceri permissura sint; Et hæc Curiositas ei adeò proficiet, quo Socerò consummationem urgente, dotemque promissam finitis nuptiis numeraturam spem faciente, jam de fide Soceri vacillante edoctus, plus oculis quam auribus credere integrum ei maneat, sicque cogere possit Socerum, consulente Dn. Stryk. de Jur. Marit. in bon. uxor. c. 2. §. 3. Bruun. ad l. 55. ff. de Jur. dot. Hering. de Fidejuss. c. 6. num. 166. ad dotem ante nuptias, aut reverâ, vel fictè, fidejussoribus datis exsolvendam. Ac ne quis putet prædicta fallendi principia esse plebejorum propria, accommodari & Nobilibus quibusdam illæ poterunt, quibus sæpe solenne est, optimâ dote promissa invicem se circumvenire, adeò ut cum virgines, forsan ob *παλυνταίαν* quæ illis domi est, vid. Goth. ad l. 2. §. 1. ff. de Excusation. tutor. lit. M. maritatas volunt, aureos montes & ipsis pactis dotalibus inferant, ac ne quid solennium deesse ardenti Sponso videatur, testes cum tabulario adhibeant, Dn. Stryk. de Jur. Marit. in bon. Ux. c. 2. §. 1. Re verò non amplius integrâ, & thalamò consensu, non pro tenore pactorum dotalium, sed pro conditione feudi numeratur dos constituta. Mev. P. 2. D. 119. n. 2. In Stryk. de Feud. Pomer. c. 2. th. 17. n. 4. & 5. Hartm. Pistor. cap. 7. quest. 37. n. 18. & in Pomerania nostra, quod juxta Hinter. Pomm. Rep. Constitut. Tit. 3. §. 1. pro congrua dote determinatum. Novellus

vellus maritus clartæ & pactis dotalibus confusus, instituit conditionem certi de dote promissa solvenda, Ast miser, audies exc. immodicæ & inofficiosa dotis, prudentioribus nobilibus optimè cognitam. *Mev. P. 3. D. 366. n. 1.* cum tuum fuisset, antea in conditionem feudorum & alienum: ut plurimum latens curiosius inquirere, vel quod magis secure non prius B. Sacerdotali consummare nuptias.

CONCLUSIO IV.

Curiosa itidem sit Sponsa in divitiis, familia, & promisso characterem autem perquirendis, quam Matrimonium consummet.

Fœminarum genus licet alias præsumatur callidum & subdolum. *Kornman. de Jur. Virginis. c. 4. Accurs. ad l. 2. C. de his qui ven. etat. lit. M. nec non ad l. 4. ff. ad Ser. Vellejan. lit. A.* indeque de Curiositate adhibenda admonere illas, superfluum videri posset; Attamen experientia testis est nimirum quantum! nimia credulitate eas decipi. Etenim amoris vi dum capi se patiuntur, (quod nihil vehementius esse ipse Imper. fatetur, adeo ut putet in *Nor. 75. l. 4.* cum furorem continere demum Philosophiæ esse perfectæ) Sponso familiam, characterem, divitias jactanti, ut Monacho Pater noster oranti, & Notario instrumentum conficienti creditur, Sponsalia non solum magna festivitàte celebrantur, sed quod maximum, absque debita perquisitione, an characterem divitiarum vel simile quid etiam dolose mentitus fuerit, thalamum Jo! acclamantibus amicis conscenditur; His peractis & fraude detecta constat, Sponsum chyrographis falsis usum ad ostentationem fuisse, quale per quam ridiculum quod novissime contigit factum, recenset. *Dn. Balthasar JC. Acad. Gryphorum. de Nupt. c. 3. n. 15.* simulatâ dote puellam deceptam fuisse, quod nec ita pridem Lubecæ quoque contigisse testis est. *Dn. Stryk. de Dissens. Un. Desponsar. th. 12.* Magno licet famulatio instructum, et formâ patrimonium mentitum fuisse, ut hanc in rem exemplum Boruslicum allegat *Dn. Stryk. l. c. th. 12.* Sed unde hæ lachrymæ? Nimis credula fuit, hoc averfatur Jurisprudencia. *l. 11. C. de Ob. lig. & Ad. l. 1. §. 2. ff. de eo per quem fact. quo min.* Decepta est,

hoc incuriositati tribuet l. 21. ff. de Pecul. Matrimonium petiit rescindi, hoc in honorem Matrimonii difficulter impetrabit. c. 6. X. de condit. apposit. in despons. Urget hoc elegantissime Bernh. Suthold. Disp. 2. th. 52. & Didac. Covarruv. de Matrimon. p. 2. c. 3. §. 7. num. 4. Nam licet dolus divitiarum, & fortunæ, nec non reliquarum qualitatū impediāt Matrimonium contrahendum c. 26. X. de Sponsal. Carpz. l. 2. def. 204. unq. 12. quia iniquum esset ut aliquis caperet fructum suæ calliditatis, vel ex dolo caperet patrocinium. c. 2. X. de dol. & centum. tamen leges non permittunt rescindi jamdum contractum vid. Consistorialium experientissimus Joh. a Beust. de Jur. Connub. P. 1. c. 10. Carpz. Jur. Cons. l. 2. def. 25. Gerhard. loc. de. Conjug. §. 132. Cum juris decisi sit regula: Multa impedire matrimonium contrahendum, quæ non rescindunt contractum l. 8. ff. de his qui sui vel al. Jur. l. 8. C. de Repud. Hahn. ad Wesf. Tit. ff. de nupt. num. 3. Grot. l. 2. c. 5. §. 16. num. 1. & 2. It. §. 14. num. 4. Equidem referunt hæc quidam ad leges imperfectas, quas extare etiam in nostro Corpore juris volunt, ut in l. 3. §. 4. de sepulchr. violat. l. 14. §. 14. de Religios. Pufend. de J. N. & G. l. 2. c. 6. §. 14. Grot. l. 2. c. 5. §. 16. num. 1. Verum nec aliās necesse est eo confugere, nec eo pertinet, quod Matrimonium cui dolus causam dedit, contrahi impediānt leges, aut contractum irritum non reddant, etsi id putet Pufend. El. Jurispr. l. 1. def. 13. §. 20. Sed an nullum plane super est remedium juris, deceptis post contractas nuptias subveniendi? Ita quidem sentire videntur, & huc applicant ea, quæ à Prætorē de contractibus circa bona & patrimonium initis, in edicto de dolo malo constituta sunt, Carpz. Jurispr. Consist. lib. 2. def. 193. num. 43. & seq. Richt. Dec. 87. num. 21. & seqq. Verum cum edictum illud de dolo malo, & quæ circa ejus effectus occurrunt distinctiones, ad læsiones & damna bonis illata pertineant, ad matrimonia non magis, quam ad libertatem applicari ea possunt, contra quæ restitutio plane non datur. l. 3. C. si adv. lib. l. 31. ff. de Minor. c. 4. in fin. X. de in int. rest. Et cum alia sit promissio matrimonii, alia divitiarum, consequens est promissis doloſe divitiis, ad has petendas agi posse, non autem matrimonium contractum rescindi. Neque verò matrimonium, etsi (ut dos quoque & donatio) consensu fiat, inter contractus

Etus refertur; neque vel stricti juris vel bonæ fidei videri potest; quæ distinctio tantum ad causas patrimonii, in quibus olim iudex dabatur, spectat. Prædicti verò autores de errore virginittatis quæ-
runt; non de bonis fortunæ: propter quæ non rescindi matrimo-
nia, contans fere omnium doctrina est. *Beust. de Jur. conn. p. 2. cap. 34.* Apparet igitur, eo magis necessariam hic esse curiosita-
tem sponforum, quò minus ejus neglectus contractis semel nuptiis
reparari poterit.

CONCLUSIO V.

*Curiosa sit Sponsa, ante copulam Sponsi vitæ casti-
nomina scrutaria.*

Quamvis Curiositas de quâ hætenus dictum, reciproca, & utri-
usque partis sit, inquirere, in vitia animi & corporis, & an e-
ciam laboret morbo contagioso. *Carpzov. l. 2. def. 178. furore*
Carpz. l. 2. def. 182. & 183. coeundi impotentia def. 186. quò vel absti-
nere sponsalibus; vel si hos defectus, quos callide dissimulari solere
tentit Richt. P. 2. Dec. 1. num. 3, curiosa perquisitione ante B. S. de-
fectos allegare possit, repudio locus sit. Struv. Jurispr. l. 1. Tit. 9.
§. 2. tamen virginittatis investigatio magis μοιόπλευσθαι, solique
sponsæ, si cum Sponso impudico consuefcere nolit, necessaria
esse videtur. Etenim Sponsus, ni ob virginittatem amissam
Sponsæ gratiam concedere velit, & nuptiæ & Matrimonium rescin-
duntur. Nob. Leon. 93. Carpz. l. 2. def. 187. num. 161 def. 193. num. 61
Paul. Cypræ. de Sponsal. c. 13. §. 44. n. 5. quicquid contradicant cano-
nes c. 29. qv. 1. in fin. quorum argumenta porro collegit Carpzov.
Prax. Crim. p. 2. qv. 63. num. 47. Cum ipsum Jus Divinum hoc nolit,
vid. Dent. XX. 21. Matth. 1. 19. nec hodie proci credere velint, pro-
ficere eis in remissionem peccatorum si meretricem vel vitlatam
duxerint, c. 20. X. de Sponsal. caus. 22. qv. 1. c. 24. Lancellot. Dist. 3.
Can. l. 2. l. 12. §. 2. Ast Sponsa, si illibatam adhuc appetat thori
socium, nec ante in vitæ castimoniam inpuissverit, luet illa in-
curiositatem suam, & frustra solutionem matrimonii sperabit,
prout

- protul DD. unanimis est conclusio. Paul. Cypræ. l. c. cap. 13. §. 57. num. 2. Carpz. *Jurispr. For. P. 4. const. 20. def. 13.* Jpr. *Consist. l. 2. def. 188. a num. 1. ad num. 9.* Dn. Struv. *Ex. 29. sh. 25.* Dn. Stryk. *ad Br. J. Eccl. l. 2. §. 17. §. 23.* Instas, eandem à Viro quam ab uxore & sponsa requiri castimoniam, nec viro licere debere, quod Sponsæ non licet. l. 13. §. 1. ad L. Jul. de Adult. Gvil. Grot. c. 12. §. 3. quæ lex quidem de conjugio jam inito agit, nec adeo obstat; At fateor tamen, ipse exclamarem, esse hoc durum, nisi constaret, innumeris modis crimen hoc gravius esse in muliere quam viro, ut patebit perpendenti partiùs suppositi pericula, damna & eventus consequentiasque in infinitum. Notum præterea est ex J. Civ. & quidem l. 1. C. ad L. Jul. de Adult. si Maritus carnaliter cognoscat virginem, Uxorem Adulteri (secus si saltem ad separationem & dotem repetendam agere velit, Carpz. *Prax. Crim. P. 2. qv. 52. num. 82.* Brunn. *ad d. l. 1. num. 3.*) eum accusare non posse, imo non nisi *καταχρηστικῶς* adulterium dici. l. 6. §. 1. ad L. Jul. de Adult. Gothofr. *ad l. 1. C. cod. tit. lit. O.* quia Maritus proprium thorum, dominus tamen thori qui est, inquinat, non alienum, Wesf. *ad Tit. ff. de R. N. num. 12.* Joach. à Beuff. *de Jur. Connub. P. 1. c. 23.* Jus Canonicum ut fontes rei exploremus in c. Si quis uxorem. 32. qv. 1. c. apud nos. 35. q. 5. & P. H. D. art. 120. formam adulterii in violatione fidei statuit, & sic Maritus, licet non alterius thorum, tamen fidem conjugalem violat. Carpz. *Prax. Crim. p. 2. qv. 52. num. 69.* Jurisprudentia nostra vero adulterium contemplatur civiliter ratione pœnæ, ad thorum, ejusque integritatem tuendam, & pericula partium suppositorum amolienda statuit; eoque forma ejus, juxta l. 6. §. 1. ff. ad L. Jul. de Adult. ponitur in
- 10 suppositione partus & violatione thori alieni. Celeberr. Dn. Simon. *Præceptor meus cui omnia mea debeo*, in Not. ad Gvil. Grot. c. 12. §. 3. Petr. Theodoric. *Colleg. Criminal. c. 6. aph. 1. num. 12.* jam verò negari nequit his positis, uxorem adulteram & fidem & thorum Mariti violentem, longe gravius peccare quam Maritum, fidem non thorum alienum inquinantem. Carpz. *Jurispr. Cons. l. 2. def. 133. num. 6.* Dn. Struv.

CONCLUSIO VI.

Curiosus esse debet Desponsatus, in alterutrius partis absentis actionibus perquirendis, an etiam alibi & Sponsalia & Nuptias contrahat.

Proclamationes è suggestu, Banna eas vocat, c. 6. X. qui Matrim. accus. c. 27. X. de Sponsal. uti Benedictionem Sacerdotalem, antiquitate non necessitate defendi unanims Dd. est sententia, Carpzov. Jpr. Consist. l. 2. Tit. 8. def. 139. & 137. Alii, etsi à necessitate absolutà abstrahant, hypotheticam tamen urgent, ut ex Theologis B. Gernbard. Tom. 7. §. 47 ex Jctis Dn. Petr. Muller. d. Hierologia. Sect. 1. tb. 6. Equidem, negari nequit, absque ea denuntiatione partum legitimum nasci, D. Struv. Syn. Feudal. c. 3. aph. 3. uum. 13. eam plane omitti. Carpz. l. 2. def. 137. vel etiam unicam sufficere posse. Carpz. def. 140. Sed cum Proclamationes sint instar Edictalis citationis, quā incertus quisque contradictor citatur, ut veniat & impedimenta alleget, vel impolterum taceat. cap. 3. X. de Claudestin. desponsat. c. 27. X. de Sponsalib. c. 6. X. qui Matrimon. accusat. poss. jamdum à tempore A. C. 1139. in Concilio Lateranensi, ex illa introducta causa, quò legitimis contradictoribus occasio innotescendi præbeatur, D. Hildebrand. de Nupt. Veter. Cris. fol. 65. male in hoc arduo negotio, ubi de præjudicio irreparabili cujusdam innocentis iudicatur unica solum adhibetur proclamatio, nisi, exemplo citationis peremptoriæ J. Civili ex l. 72. & 69. ff. de Judic. cognita, unum Bannum tempus trium simplicium citationum contineat. Dn. Stryk. ad Brun. 7. Eccl. l. 2. c. 16. §. 6. Pejus verò proclamatio planè omittitur, nisi ubi jamdum constet, contradictiones canonicas planè adferri non posse, vel Sponsalia quoque in notitiam hominum antea pervenisse. Dn. Muller. l. c. Sect. 4. tb. 5. Et hæc ratio est non adhibita Proclamationis inter Illustres, cum eorum Nuptiæ facilius innotescant. Interim cum Denuntiationibus à Sacerdote subungi clausula, & soleat, & debeat, juxta Berlich. P. 1. Conclus. 76. Stryk. ad Brunnem. l. c. Wo jemand etwas darin zu reden / der thue es bey Zeiten / oder enthalte sich hienechst aller Einrede. Cujus effectus est, ut postea matrimonio consummato, hoc

hoc impediturus non amplius audiatur. B. Struv. *Exerc. 29. th. 26.* Mev. *ad 3. Lub. lib. 1. Tit. 4. art. 3. num. 16.* Jung. *c. 6. X. qui Matrimon. accusare poss.* hinc omnium, qui Sponsalia publica inivere, interest, curiosa diligentia, eo quod Sponsalia reiterata communiter clanculum & in occulto fieri testetur *c. 2. X. de Clandestin. desponsat.* observare, ne forte alibi, & Sponsalia & nuptias contrahat, atque cum Proclamatio Curiositati in subsidium cedat, suæ tribuet curiositati cum audiverit aliis Sponsalibus, insecutisque nuptiis se præclusum.

CONCLUSIO VII.

Curiosus esse debet Sacerdos, in copulari petentium conditione, & proximitate graduum exquirenda.

Benedictione Sacerdotali & copula accedente, Nuptias Jure gentium ac Civili incestas, invitis contrahentibus non debere rescindi sed tolerari Dn. Struv. *Ex 29. th. 50.* Carpz. *Jurisp. Consist. l. 2. def. 99.* quod tamen, præsertim ex ratione juris gentium, recte rejicit Brunnemann. *Jur. Eccl. l. 2. c. 16. §. 27.* Haveman, *Kamalog. Synopr. l. 2. T. 2. posit. 9. reg. 16.* Sponsalia posteriora prioribus jure potiori gaudentibus, hac accedente præferri. Carpz. *l. 2. def. 66.* Paul. Cypræ *desponsal. c. 10. §. 25. & 26.* Absque consensu Parentum contracta non rescindi, *c. 2. qv. 2. causi. 27. c. 6. X. de Condit. apposit.* Schneidew. *ad §. 2. 7. de Nupt. n. 29.* nisi speciali Sanctione contrarium introductum, ut in Ducatu Brunsvicensi, & novissimè in Electoratu Brandenburgico per Constitutionem anno 94. publicatam. Postquam hæc inquam sententiæ fere ubivis receptæ, & juris perpetui factæ ut loquitur *l. 9. C. de Pign. aff.* Ecclesiæ Ministri ex necessitate officii, ni hoc abuti vel prostituere velint, ut de eis valdè conquiretur Brunnem. *Jur. Eccles. l. 2. c. 16. §. 6.* omni curiositate perscrutari, vel ut verba *c. 3. X. de Clandest. desponsat.* disponunt sollicitè investigare antea debent, quam vinculum, quod Deus, *Matth. XIX. 6.* sacrum & indissolubile initio constituit, benedicendo impertiantur, utrum aliquod impedimentum obstat nuptiis. Etenim sæpe contingit, viliores ex ignorantis crassa, prudentiores verò ex malitia reticere,

cere, imò quærenti negare proximitatem, quæ inter copulandos intercedit, & nuptias impeditura est. Ni verò spretis, in casu dubio responlatorum assertis, ipsi Sacerdotes, metu animadversionis severissimæ quæ eos juxta Dedeken, *Consil. Theol. P. 3. Lib. 2. Sess. 1. num. 41. seqq.* manet, curiose scrutentur familias, nonne peccata contra Levit. XVIII. &c. subreperent in populum. Denique & multi, in primis quibus auri sacra fames, faciliores sunt in copulandis incognitis, quo & Parentibus injuriam, denique aliis sponsalibus maximum præjudicium, & irreparabile damnum afferunt. *Brunn. l. 1. §. 6. Hinc in Agenda Pomer. Tir. 11. fol. 171. & Ord. Eccles. fol. 43.* sub poena Remotionis ab officio eis injunctum, omni sagacitate in copulandorum conditionem inquirere, vid. *Dr. Muller. de Hærologia Sess. 2. sb. 2.*

CONCLUSIO VIII.

Curiosi esse debent Tutores. in alterutrius administrationis fide & cura excutienda, ni succedanei velint esse alieni periculi.

FAVOR Jurisprudentiæ nostræ in pupillos adeo singularis est, quem vide, in *l. amilius. 38. ff. de Minor. pr. J. de Auth. Tutor. l. 28. ff. d. Past. l. 1. & 47. d. Minor. l. 3. & 5. C. si tut. vel Curat. interv. l. 7. §. 12. l. 58. §. 1. ff. d. administr. & per. ext. l. 10. ff. quemadm. servit. amir. l. 48. ff. de A. R. D. l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. an. l. 10. C. de peric. & adm. tut. &c. &c. ut cum tria à nonnullis, ut Petr. Gregor. Tholesan. 47. Synr. 21. n. 2. Rodin. de Republ. l. 1. c. 3. Anton Fabr. de Consect. l. 8. c. 11. imputari soleant Imp. Justiniano, quod fuerit (1.) nimis uxorius (2.) superstitiosus (3.) & libertati deditus, quantum addi merito posse videretur, quod scilicet nimium pupillis faverit, nisi ipsa æquitatis lex, fragile & infirmum hujus ætatis consilium, multis captionibus expositum, satis defenderet. *l. 1. ff. de Minor.* Indeque inter alia, ne ex desperata Tutoris sui causa auxilia legum sero implorare pupillis necesse sit *l. 5. C. in quibus caus. in integrum.* saluberrime sancitum, Tutores succedaneos*

- daneos esse debere periculi alterius, negligentem vel perfidè administrantis Tutelam, licet alter innocens pro sua parte enixam illius curam gerat. l. 55. ff. de admin. & per. tutor. l. 1. 2. C. de divid. Tutel. & pro qua pars quisq. tut. con. Mev. p. 7. D. 216. n. 2. Struv. Ex. 31. th. 39.
- 4 Sic enim Sichard. ad l. 2. C. de Transact. n. 5. vel inter tutores administratio ab ipso testatore aut judicialiter divisa, & alter ex alterius facto non tenetur, nisi suspectum non fecerit. l. 14. ff. de adm. tut. vel privatim inter Contutores, aut denique non divisa, & omnes ex alterius quoque negligentia tenentur. l. 55. ff. de adm. & per. tut. l. 1.
- 5 §. 15. ff. tut. & rat. Quare, cum non sufficiat regerere, se nescivisse quod Collega perfidè administraverit, sed si se sciverit sive ignoverit, alter alterius luere culpam debeat. Stryk. de Civilit. Nociv. c. 2. §. 41. Montan. de Tutel. c. 38. n. 15. quia scire hoc debuit. l. 14. ff. de adm. tutel. l. 1. C. de peric. tutel. unicuique in aperto est, leges deliderare à Contutoribus Curiositatem, ut actus suos invicem speculentur & custodiant, ut loquitur l. 5. C. de Fabricens. Idemque est, in honorariis tutoribus, qui inde custodes, observatores & notitiæ causa dati, dicti sunt. l. 3. §. 2. ff. de Adm. tut. l. 26. §. 1. ff. de Test. tut. l. 4. ff. de Solut.
- 7 Nam pluribus tutoribus testamento vel lege datis, curæ erit Magistratui, videre ne per multos spargatur tutela. Brunnem. ad l. 1. C. si ex plur. tutor. num. 2. Struv. Jurispr. l. 1. T. 21. §. 4. tum quod ipsa l. 3. §. 6. ff. de adm. tut. fatente, facilius unus tutor actiones excipere & exercere possit, §. 1. J. de satisd. tutor. tum quod segenius id quod multorum curæ est, geri soleat. Wesenb. ad Tir. ff. de Adm. Tut. num. 3. & naturale vitium sit, negligi, quod communiter agitur. l. 2. C. quand. & quib. quart. pars deb. Guttierrez. de Tutel. P. 3. c. 17. num. 2. seq.
- 8 At vero non est quod sibi blandiantur honorarii, ac si ideo, quod administratio eis non sit commissa, periculum tutelæ ad eos non spectet, sed potius nisi curiosa diligentia administrationem custodierint & observaverint, ac malè rem gerentes suspectos reddiderint, sciant, nihilominus excusis prius facultatibus principalis periculum tutelæ ad eos pertinere, vid. eleg. l. 3. §. 2. ff. de adm. Tutel. (verbis: Impurabitur eis quandoque, cur si malò conversari videant, suspectum non fecerint, assidue igitur & rationes ab eo exigere eos oportet, & sollicitè curare, qualiter ven-
- 9 sen-

sentur) l. 60. §. 1. & 2. ff. de R. N. Brunnem. ad l. 1. C. de Peric. tut. n. §. Struv. Ex. 31. th. 39. Dn. Stryk. de Imput. fact. alien. c. 2. num. 77. 10
Videri quidem posset, non eo adigendum esse Honorarium tutorem, ut facta administratorum curiose excutiat, sed sufficere, si aliunde cognoverit administratores minus bene rem agere, idque propter verba alleg. l. 3. §. 2. de adm. tutel. Si male, cum conversari videat: 11
Alt ignorantiam ei non patrocinari, sed enixam curam ab illo requiri, docent mox insequentia verba: Assidue igitur & rationem ab eo exigere oportet, & sollicitè curare, i. e. curiose inquirere, uti hoc dicendi genus explicat. Dn. Stryk. de Civilit. Notiv. c. 2. th. 40. in f. qualiter versetur. Et apposite B. Laterb. de Honor. Tutor. c. 3. th. 26, ac hisdem fere verbis Brunn. ad l. 3. de Adm. Tut. num. 7. 12
Primario Tutor Honorarius sollicitè curare, & qualiter gerentes in administratione versentur curiose & diligenter observare debet, si- mulque cur hoc ita vel ita fit, assidue rationes exigere.

CONCLUSIO IX.

Curiosus esse debet Magistratus, in perquirendo, an Tutor qui datur idoneus sit, cum alias in subsidium obligatus sit pupillo.

Magistratus per l. 1. §. 6. ff. de Magistrat. conv. non nisi monitus 1
ab illis, quibus Tutoris petitio, juxta l. 2. ff. qui pet. tutor, in- 2
cumbit, officium suum impertiri, Tutoresque dare tenetur. Hodiè 3
verò vigore Ordin. Polir. de an. 1577. l. 32. §. 1. vers. hiemit ernstlich 4
auferleger. It. Reformat. Polir. de ann. 1548. Tit. 31. §. 1. si ex officio, & nemine petente, dare neglexerit, eum pupillo ad omne quod in-
terest teneri existimant Mev. ad J. Lub. l. 2. T. 2. art. 21. n. 27. Brun-
neman. ad l. 1. ff. de Magistr. conv. n. 4. & 8. Struv. Exerc. 31. th. 32.
quod tamen ex d. l. non satis probatur. Quicquid sit hoc verius 3
est, quòd Magistratus, etsi pupillo futuros casus præstare non pos-
sit, l. 1. §. 11. ff. de Magistrat. conv. l. 7. §. 3. ff. de Minor. ex inquisi-
tione tamen tutores dare §. 4. J. de Astil. Tutor. pr. l. de Satisd. tut.
ac, ne sub periculò inidoneum se dedisse serò intelligat, antea mo-
res creandorum tutorum investigare debeat. l. 21. §. 5. ff. de Tutorib.
ut, Curat. dat. ibique Gothofr. lit. E. Sed cumabilitas facti sit, 4
nec

nec Magistratui, qui in hoc meritò curiosus, eò quod pupillo in subsidium obligatus est, l. 1. ff. & C. de Magistrat. conv. Carpz. P. 2. def. 41. de ea constare, nisi clancularià perquisitione, queat; Inde §Ct. Ulpian. elegantissime in l. 1. §. 10. ff. de Magistr. conv. dicit: Si desint in civitate, ex qua pupilli oriundi sunt, qui idonei videantur, officium est Magistratum, ex vicinis civitatibus honestissimum quemque exquirere, quam vocem, l. 13. ff. de Offic. Præsid. interpretatur per conquirere, & sollicitè agere, i. e. curiosè quærere. Consentit, Excellentiss. Dn. Simon. Præsid. Acad. P. 2. Disp. 17. c. 2. th. 3.

CONCLUSIO X.

Curiosus esse debet Tutor cui mutuo det pecuniam pupilli otiosam; cum suo hoc agat periculo.

- 1 **D**ifficilem esse Tutorum causam ob sœperandi, necessitatem ipse
 2 Imp. fatetur in Nov. 72. c. 6. Etenim Tutor pecuniam pupilli non otiosam relinquere, sed vel sœnori exponere, vel emere aliquid tenetur. l. 24. C. de adm. & per. Tut. l. 13. §. 1. l. 14. ff. cod. nisi ipse usuras solvere velit. l. 24. C. de Usur. l. 7. §. 1. l. 23. §. 1. ff. de adm. Tutel. cum verò hoc crederet ei, qui ex post facto bonis cessit, vel non solvendo esse oomperitur, periculum est Tutoris Nov. 72. c. 6. l. 16. ff. de admin. Tutel. l. 24. inf. C. ibid. l. 7. C. Arbitr. Tutel. Mey. P. 4. D. 11. n. 7. seq. Brunn. ad l. 15. ff. de Adm. tut. n. 4. seq. Stryk. Cant. Contr. §. 3. c. 2. §. 12. Quod tamen alii meritò limitant, si ejusmodi debitori mutuo dedit, cui sagax & circumspèctus Paterfamilias non credidisset, Carpz. P. 2. c. 11. def. 25. n. 2. Hartm. Pistor. P. 1. Qv. 49. n. 24. & 29. & hac ratione optime judicat, Dn. Müller. in Comm. ad l. 19. ff. de R. J. exempl. 4. Culpæ Reum esse Tutorem, quod non curiosus inquisiverit in conditionem creditoris, cum leges ab eo sollicitam curam desiderent; Ad hoc, insolentia incuriosa quam in terminis commisit tutor, à diligentia non ambitiosa sed prudenter temperata, ut egregiè loquitur l. 53. ff. de Usur. quâ uti debuisset, multum differt. Etli autem laxaverit eam necessitatem Justin. in Nov. 72. c. 6. praxis tamen eam ferè, atque adeò unâ curiositatis Tutoris necessitatem restituit, uti de Moribus Saxon. testatur Carpzov. P. 2. c. 11. def. 22, n. 4. & Germaniæ universa, Mey. ad J. Lub. L. 1. T. 7. art. 13. n. 31, Brunn.

Brunnem. ad l. 7. ff. de Admin. Tut. n. 3. & ad Auth. Novissimè nam. 5. C. cod. Ne verò quia hac mutatione vicissim periculum male & minuscirum specte datæ mutuo pecuniæ in Tutorem redundat, iste con-
 queri possit, tempore exclusum fuisse, quo minus congruè in condi-
 tionem debitoris futuri penitus inquirere potuerit, leges ei inducias,
 vel ut Nov. 72. c. 6. l. 7. §. 11. ff. de Admin. tut. loquitur, laxamentum
 concesserunt, ita ut primo adeptæ tutelæ anno intra 6. menses. l. 15. ff.
 cod. sequentibus annis intra 2. menses l. 7. §. 11. ibid. demum tænorii
 datam fuisse sufficiat, quo censente Gothofred. ad Nov. 72. c. 6. lit. M.
 tempus ei sit ad idoneos debitores perquirendos, vel ut c. 7. al. Nov.
 dicitur, cum omni subtilitate perscrutandos. Insuper, liceat mihi
 binis subjunxisse verbis, tutorem ad usuras exhibendas non esse o-
 bligatum, nisi pupillus probare possit, commodam & securam ad-
 fuisse Tutori fœnerandi occasionem, Stryk. de Capitel. Contr. S. 3. c. 2.
 §. 3. Mev. P. 7. D. 200. n. 9. Carpz. P. 2. c. 11. d. 23. n. 3. Quia vero
 ipse Imp. in l. 24. C. de Admin. Tutor. fatetur idoneos debitores non
 adsolere inveniri, hancque probationem Pupillo difficultates magnas
 parere negare nequeat. Besold. Conf. 326. n. 8. commune esse solet Tu-
 toribus, sub hoc colore, quasi non idoneos invenire potuerint debi-
 tores, pecunias pupillares in proprium vertere usum: Ad hanc Tu-
 torum iniquitatem verò amoliendam, commendat Gothofr. ad Nov.
 72. lit. M. in fin. egregiam Curiositatem proficiam, videre an recens
 novumque genus monetæ, incognitum pupilli Parenti demortuo,
 vel non multo rationes antè redditas cuiusum, offerat. Non ab simili
 ratione, ac referente Ricc. Decis. Neapol. P. 2. Dec. 10. Struv. Ex 22.
 sb. 35. Assessores Rotæ Neapolitanæ Instrumentum à producente pro
 antiquo venditatum pro falso habuerunt, eo quod curio à chartæ in-
 spectione adhibita, compertum in charta recenti scriptum fuisse.

CONCL. XI.

*Curiosi esse debent non modò Nauta, Caupo, Stabularius, sed
 & Postarum Magistri, Publicani, Fabricenses, Nau-
 clerici, &c. in explorando ejus fidei sint,
 quos in servitium assumunt.*

Factum

- 1** Factum familiæ esse factum Domini, Dd. probatum est axioma. vid. Klok. *Vol. 1. Consil. 38. num. 27.* Licet verò negari nequeat
- 2** huic assertioni, ut ferè omnibus multis esse fallentias, parumque esse, ut non subverti possit, *l. 202. ff. R.I.* tamen hæc sequela firmò nititur fundamento : Debere Nautas, Caupones & Stabularios
- 3** factum ministrorum suorum præstare, si viatoribus damnum datum. *l. 7. ff. Naut. Caup. Stab. Dn. Struv. Ex. 48. th. 35. Carpz. P. 2. C. 26. def. 10. Brunnem. ad l. un. ff. furti adv. Naut. num. 6.* Nec est quod ipsi regerant, noxam caput sequi §. 5. *l. de Noxal. act. l. 22. de Pan. ac delicta suos tenere debere authores. l. 26. ff. de Pan.* cum aliqua-
teuus culpæ imputativæ Dn. Struv. *Ex 8. th. 113.* rei sint, quod ope-
ra malorum hominum utantur. *l. 1. §. 2. & 6. ff. h. periculumque*
- 4** custodiæ in se receperint. *l. un. §. 4. ff. Furt. adv. Naut.* Sed ju-
vabit ne si dixerit, se planè servi conductitii mores nescivisse? Vi-
debatur uti alias, ita etiam in terminis ignorantiam facti de perso-
na non nocere. *l. 1. §. 2. ff. de Jur. & fact. ign.* cum leges scrupulo-
sam inquisitionem [quæ sanè hic ob calidam vitiorum dissimula-
tionem adhibenda] & delatoriam curiositatem, non exigant. *l. 6. l. 9. §. 2. ibid. Mantic. de Tacit. & Amb. conv. Lib. 8. Tit. 13. n. 2. & 17.*
- 5** Verum id secus est, cum quis non tam sibi quam aliis, iisque quam-
plurimis & non ad suum, sed tot hospitum & peregrinantium usum
ministeria eligit ; tunc enim lex studiosam curam. *Nov. 72. prefat.*
atque ut in exploranda eorum fide curiosus sit, exigat, *l. 7. §. 4. v.*
explorare eum oportet cujus fidei. ff. Naut. Caup. Stabul. l. un. §. 51
vers. statuere debuit qualis esset. ff. furt. adv. naut. vid. Afflict. Decis.
23. num. 4. Stryk de Imput. fact. alien. c. 5. num. 75.
- 6** Eandem porro sollicitudinem eadem ratione in eligendis mi-
nistris exhibere debent Conductores vectigalium aliorumque publi-
corum reddituum, Publicani dicti. *l. 16. & 17. de V. S. l. 12. §. 3. de Pu-*
- 7** *blican.* Etenim si Minister in familia constitutus, aliquid ademerit,
furtum fecerit, damnum injuria dederit, aut illicitè aliquid publice
privatimve exegerit, non delinquentem, noxæ dare *l. 12. §. 1. ff. de*
Publican. vel exhibere, *l. 12. §. 2. ff. eod.* sed ipse Dominus respon-
dere tenetur. *l. 1. ff. de Publ. ibique Brunnem. num. 3. D. Struv. Ex 39.*
th. 41. Herman. Stamm. de Servit. Personat. lib. 2. c. 15. Dn. Stryk. l. c.
n. 80. quia & ipse juxta *l. 3. ff. de Publican.* bonos servos ad hoc mi-
nisterium

nisterium eligere debet. Non dispari ratione ac Ludov. ab Hornick. de Jur. Postar. C. 1. Theorem. 3. fol. 56. ex facto scribæ, qui pecuniam thesauri curren-
 te venientem interceperat, Magistrum Postarum teneri dicit, eo quod fidem eorum explorare debuisset, quorum opera utitur. l. 7. §. 4. ff. de Naut. caup. stab. ut recepr. l. 1. §. 23. ff. de Exercitor. act. Inde porro, ipsa Jurisprudencia hæc format consuetudina : Si negligens quis fuerit in eligendis ministris, & fornicatius servus ad fornacem obdormisset, & villa fuisset exusta in dominum redundat culpa, disponente l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil. Argumento cujus legis, Petr. Barbof. ad l. 10. n. 34. ff. Solut. Matrimon. approbante Brunnem. ad l. 27. ad L. Aquil. n. 13. loco liberorum hominum, [secus erat de servis Jure Romano, utpote quod domesticum malum erat, adeoque Dominus noxæ dedendo se liberabat. l. un. §. 5. ff. furt. adv. naut. caup. Dn. Struv. Ex. 48. ib. 35.] culina præfectorum, teneri dominum præponentem, si in eligendis ministris fuerit negligentior. vid. l. 27. §. 11. ad L. Aquil. ibique Brunnem. n. 15.

Denique simile curiositatis exemplum, etsi ex aliâ ratione apparet in eo, quod Impp. Theodor. & Valent. in l. 5. C. de Fabricens. sancivere, ut ex unius Fabricensis (quinam hi sunt docet. Nov. 35. & Gothofr. ad l. 6. ff. de Jur. immunit.) commisso totum Collegium Fabricensium teneatur, quod constricti nominationibus suis, sociorum actibus speculam quandam gerant, ac ex mente Brunn. ad cit. l. 5. n. 4. actus suos invicem speculenter, ne facile aliquid interciperi vel planè decoquere possint. Idem ut l. 6. C. de Naufrag. disponit de naucleris. Non enim injusta patitur coherere ut civis & socius, qui abstracte ut homo Celeb. D. Simon. ad Grot. l. 2. c. 20. §. 33. Grot. l. 2. c. 1. §. 9. n. 2. & ibi Ziegler. fol. 197. Nos interim festinamus ad

Cap. III.

De Curiositate Legali Proficua,

intuitu Juris in re.

CONCL. I.

Curiosus esse debet Inventor alienarum rerum, in domino exquirendo, ni pro fure haberi velit.

EX communi errore vulgi, isti quæis non magna philosophandi vis, res amissas & ab alio inventas inter *adionola* i. e. domino carentia numerant, vid. elegant, *caus. 14. qv. 5. c. 2.* indeque, sicut rem nullius. §. 12. *I. de R. D. l. 1. §. 3. ff. de A. R. D.* cedere occupanti credunt. Ast peritiores præeunte Grot. *l. 2. c. 2.* distinguunt inter res nullius originariæ & derivativæ. Illæ quidem v. g. inventæ in littore margaritæ, gemmæ, §. 18. *l. de R. D.* feræ bestiæ, apes, oves cedunt occupanti. Loquor de conditione antecedente omne factum humanum Grot. *l. 2. c. 5. §. 5.* Frater Gvili. Grot. *c. 2. §. 4.* cum optime mihi notum sit, leges civiles quanquam nil possint præcipere quod jus Naturæ prohibet, aut prohibere quod præcipit, posse tamen libertatem naturalem circumscribere, & vetare quod naturaliter licebat, atque ita dominium naturaliter acquirendum vi sua directricè antevertere. Grot. *l. 2. c. 2. §. 5. in fin. l. 2. c. 3. §. 5.* Dn. Struv. *Synt. Feud. c. 6. Aphor. 7. num. 3. It. Aph. 11. §. 28.* Longè verò diversificatio est rerum nullius derivativæ v. g. jactorum navis levandæ causa, §. 47. *f. de R. D. l. 43. §. 11. de Furt. l. 3. ad L. Rhod. de Jact.* & inventarum in via publica; nam earum dominium inventor sibi arrogare nequit, nisi sciat habita fuisse pro derelicto, §. 47. *l. de R. D. §. 48. L. cod. l. 1. §. 2. ff. pro derel.* Inde cum ex solo animo pro derelicto, habendi, *l. 43. §. 10. §. 11. ff. de Furt.* Dn. Struv. *Ex. 41. th. 60.* causa & titulus judicetur, hic verò non facile præsumendus ex hodierni sæculi tenacitate, nec debeat credi quod suum est jactare velle. Grot. *l. 2. c. 4. §. 8. n. 1.* imò potius fatuitas quam donatio, cujus species est amissio spontanea. *L. 9. §. 7. ff. de Acquir. rer. dom.* præsumatur, Barbof. *Loc. Com. c. 49. ax. 13.* inventor, ut de animo amittentis certus sit, nec juxta *l. 43. §. 4. vers. si sit ejus sit sive ignoravis. ff. de Furt. Carpz. Pr. Crim. P. 2. qv. 36. n. 6.* Théodoric. *Coll. Crim. Disp. 2. th. 3.* furti reum se reddat, omni cura, vel viva voce. *l. 15. ff. de Praeser. verb.* vel per libellum, vel per proclamationem publicam. *l. 43. §. 8. de Furt.* perquirere debet, annon dominum investigare possit. Nec est, quod sibi persuasum quis velit, tam curiosam sollicitudinem à Legibus non requiri in Inventore, sufficere, inquirenti domino inventas non esse denegatas; Enim verò quilibet scire debet, quod suum non est omnibus modis ad aliū pertinere. *l. 1. c. unde vi. & ex ante dictis,* si non inquirat in verum dominum, videtur lucri

lucris causa sustulisse, sin hoc, furti se obstringit, siue scit cuius sit, siue ignoravit, cum nihil ad furtum minuendam taciatur, quod cuius sit ignoraverit, modò scire hoc potuerit curiosè inquirens, l. 43. §. 4. ff. de Furt. Hinc in terminis Bartol. in Tr. jucundo de Falcone fol. 36. (editio est mihi Lips. de an. 1495. quem Guido Comes de Plancardo cum venatum evisset, amiserat, rusticus verò cum sonantibus & jectis invenit, inventum sub benevoli posuit, dando ei becace caseum & rapas:) dicit: Non juvare, quod rusticus dixerit se dominum falconis non cognovisse; bene tamen, quod omni diligentia suscepta eum exquirere nequiverit.

CONCLUSIO II.

Curiosus esse debet Dominus fundi in thesauro perscrutando.

UNICUIQUE liberam tribuimus facultatem quærendi thesaurum, (discernendus hic statim in limine à pecunia deposita, de cuius domino probabiliter constat, l. 67. ff. de Rei vind. l. 25. ad Exhib. Dn. Struv. Ex. 41. th. 53.) ne ulterius Dei beneficium invidiosa calumnia persequatur, verba sunt. l. un. C. d. Theaur. Quia verò thesaurus est quoddam occultè positum, & vetus depositio, cuius non extat memoria, l. 31. §. 1. ff. de A. R. D. Imperator Leo quoque in al. l. un. C. de Theaur. thesaurum requirendum, scrutandum, studio perscrutandum, opes abditas perscrutandas esse dicat, ipsa verba & negotium abundè produnt curiositatem requiri. Ast cum thesaurus studiosa curâ & data opera inventus in alieno fundo, non solum domino totus cedat, d. l. un. Petr. Heig. P. 1. qv. 13. n. 56. Struv. Synt. Feudal. c. 12. aph. 5. sed & juramento, imò tortura quantitas inventi explorari possit Carpz. P. 2. c. 53. def. 8. n. 3. Prax. Crim. P. 2. qv. 68. n. 25. hæc perscrutatio videtur magis ad curiositatem nocivam, quam proficuum referenda; Nihilominus tamen probatum ibimus, & hanc curiositatem illi fore proficuum. Non tantum enim, si illa in proprio fundo utatur, totus thesaurus tanquam fortunæ donum l. 63. §. 1. ff. de acq. rer. dom. & Dei beneficium l. un. C. de Theaur. ipsius est §. 39. 7. d. R. D. nisi ubi receptam partem regalia vindicare Grot. l. 2. c. 9 §. 7. quod tamen non ubique asserendum Penillust. Dn. de Rhetz. Inst. 7. Publ. l. 2.

sanè quæ causa odii inter rutam & cicutam, ea quoque esse potest indagatrix, cur se amient magnes & ferrum, virgula ex corylo decisa & metallum. Atque hinc, illius usum non referre ad artes magicas, in puncto juris, video. Dn. de Rhetz. de Occult. c. 2. §. 6. Lauterb. de Thesaur. lib. 13. Echolt. de Thesauri c. 3. ibi 43. & 44.

CONCLUSIO III.

Curiosus esse debet Dominus in re sua vindicanda in tempore, ne præscriptione præcludatur.

SI in aliquo juris articulo Lex 24. ff. qua in fraud. cred. l. 21. ff. de Pecut. quæ Vigilantibus esse jura scripta ait, certè in materia usucapionis præcipue ejus apparet usus & autoritas: quo principio motus ipse Imp. in l. 2. C. d. annali. exc. dicit, esse debere inter desides & vigilantes seu curiosos aliquam differentiam. Quia verò multi extiterè, qui Usucapionem tam inter Principes, ut Vasquius à Grot. refutatus. l. 2. c. 4. §. 1. quam inter inferiores, ut Cujacius, reprehensus à Dn. Simon. Præsid. Academ. P. 1. D. 1. c. 3. ibi 2. iniquam, & Justitiæ si non juri inimicam putarunt, præmunimenti loco paupulum in justitiam inquiremus. Duo præcepta juris & aliquo modo naturæ, collidunt hic, quorum primum: Saluti publicæ interesse ne rerum dominia sint in incerto. pr. J. d. Usucap. l. 1. ff. eod. litiumque generetur immortalitas. l. 5. ff. pro Socio. Alterum rem suam domino invito non esse auferendam l. 11. ff. d. R. J. Ubi verò ejusmodi duo committuntur præcepta, inferius, unicuique suum §. 3. J. de just. & jur. superiori, scilicet bono publico. l. 1. ff. de Usucap. cedat necesse est. vid. Ziegl. ad Grot. l. 2. c. 4. §. 1. fol. 252. Harpr. ad pr. J. de Usucap. num. 40. Brunn. ad Inst. Exerc. 8. in pr. Willenb. P. 2. Disp. 20. thes. 6. Hugo de Roy, de Eo quod just. l. 3. T. 4. fol. 25. Et hoc quidem bene inter privatos; At controversia ardua videtur, an Princeps & qui pars Gentium Societatis magnæ mundanæ est, præscriptionem allegare possit? Sanè Regum Galliarum arcano Status id videtur vix congruere, uti videre est ex Tractat. Sias. Europ. c. 4. §. 7. postquam Rex Galliarum hodiernus novè planè juris repertor, Dependentiarum & Reunionum jus sibi vindicavit. Le Salut. de l. Europe. p. 17. & ad eund. Reflex. Polit. fol. 14. Auth. Duck. de Us. & Auth. Jur. Civ. l. 1. c. 1. §. 10. Præterea, Fer. Vas-

- quius quoque *Controv. Illustr. l. 1. c. 51. §. 23.* statuit, omnem præscriptionem esse inventum Juris Civilis indeque subditos tantum ligare. Verum hæc communi Gentium placito jam dudum explosa sunt, ut
- 7 enim cetera usucapionum jura civilia esse non negemus, certè ali-
- quam præscriptionem, v. g. ex apparente derelectione, per ea quæ adduxere, Sed de *Mar. Claus. l. 1. c. 26. p. m. 195.* Pufend. *El. Jur. Univ. l. 1. def. 5. §. 24.* esse J. Gentium, gentesque ligare dicendum.
- 8 cum Ziegl. ad *Grot. fol. 251.* Pufend. de *J. N. & G. l. 4. c. 2. §. 2.* cum aliàs controversiæ de Regnis Regnorumque finibus nullo unquam tem-
- 9 pore extingvi possent, quod non tantum ad perturbandos multorum animos & bella ferenda pertinet, sed & communi Gentium sensui repugnat, quæ verba sunt Magni Grot. *l. 2. c. 4. §. 1. in fin.* Quare hæc cum ita sint, quemlibet bonum Patrem familias decet, animi vigi-
- 10 suas. *l. 1. ff. de Usucap.* Si verò tempus præfatum ad res suas inquirendas, verba itidem sunt *pr. J. de Usucap.* ex incuriositate labi passus fuerit, nec scrutinium rerum suarum, ut loquitur, Martin. Bonacin. *Theol. & J. U. D. Oper. Theol. Moral. Tom. 2. Tract. de Restit. dist. 2. q. 1. puncti. fin. §. 2.* intra præscripta tempora instituerit, is jacturam rerum suarum, quam negligentia fructum vocat *l. 1. C. de condit. in publ. hor. æquo feret animo.*

CONCLUSIO IV.

Curiosus esse debet hæres in viribus hereditatis, ære alieno, & rationibus defuncti explorandis.

- 1 **H**æres defunctum activè & passivè repræsentans, *l. 62. ff. de R. l. l. 16. C. de Revind. Mantie. de Tacit. & amb. conv. l. 16. T. 20. v. 31.* & æs alienum defuncti in solidum solvere tenetur, & ipsa quoque hereditatis additione quasi contraxisse videtur cum Legatariis &c. *§. 5. l. de Oblig. qua quasi ex contr. l. 3. §. 2. l. 4. ff. quib. ex*
- 2 *caus. in poss.* Quia verò ita comparatum est, ut alii publicatione pompæque rerum familiarium divitias, prudenti certè consilio, nolint exponere invidiæ, juxta *l. 2. C. Quand. & quib. quart. pars. deb.* alii verò, ut eò majora nomina conficere valeant, opulentos

se gerant, l. 43. § 3. ff. de Furt. & illis sint divitiæ sordidæ, his paupertas splendida; qvo fit, ut & prudentissimus, ni subtili ingenio vires hæreditarias scrutatus fuerit, spe & opinione de facultatibus concepta, decipiatur. l. 10. ff. qui & a quib. manumiss. §. 3. l. qui & ex quib. caus. Hinc legem olim, beneficiò hodiernum licitò si eo quis uti velit. l. 22. §. 14. v. cum enim. C. de jur. deliber. Stryk. Cautel. §. 3. c. 3. §. 2. invenere jus deliberandi, ex cujus ratione hæres, callidà machinatione, verba sunt, l. 22. §. 13. C. de jur. delib.) vires hæreditarias & æs alienum latens explorare poterat. Verum, cum sæpius & enixa nec non scrupulosa Curiositas, ob causas modò dictas, non sufficeret, planè indemnem servare hæredem §. 5. l. d. hæred. qual. & dis. nova constitutione datum est hæredi dubio & titubanti beneficium Inventarii, qvò omni subtilitate, ut loquitur l. fin. §. 14. C. d. l. de lib. confecto, adire hæreditatem posset, nec tum teneatur, nisi quantum valere bona hæreditaria contingerit. Nov. 1. c. 2. §. 1. Auth. Sed cum C. ad L. Falcid. §. 5. l. d. hæred. qual. Fab. ad C. L. 4. T. 23. d. 9. n. 1. Datà tamen electione, rectà adhuc viâ sine Inventario adire hæreditatem, si ei spes certissima sit lucrosæ hæreditatis, l. 22. §. 1. C. d. l. delib. sed ita, ut revivente eum pristina lege etiam ultra vires hæreditarias teneatur, l. 22. §. 1. ibid. Sichard. ad Rub. C. b. r. n. 13. Carpzov. P. 3. c. 33. def. 12. n. 2. imò & amittat Falcidiam. Nov. 1. c. 2. §. 1. Auth. Sed cum C. ad L. Falcid. ibique Brunn. n. 14. non etiam Trebellianicam. vid. Gall. c. 2. Obs. 138. Mascard. d. Probat. concl. 852. n. 10. Diss. Dn. Struv. Ex. 33. th. 57. Ideò, quod temerario ausu & proposito novam legem aspernamdam existimaverit. l. 22. §. 14. C. d. §. delib. nec tamen substantiæ mensuram subtiliter agnoverit, verba sunt. Auth. Sed cum C. ad L. Falcid. sicque diligenter sibi prospexerit. l. 3. ff. de Sparat. Mautic. l. c. n. 32. Postquam verò. variorum DD. calculo probata sententia est, designationi & specificationi juratæ eandem esse vim ac Inventarii, Moller. L. 2. fenest. c. 14. n. 5. Rauchb. P. 1. qv. 29. n. 2. videri posset, tam curiosam virium hæreditariarum explorationem, & anxiam nominorum activorum & passivorum collationem, hodie non amplius exigi, cum sufficiat post additionem grandi ære alieno comperto, specificationem, juratam edidisse; Alt optime Mev. P. 2. Diss. 96. n. 2. & post eum Dn.

nec Magistratui, qui in hoc meritò curiosus, eò quod pupillo in subsidium obligatus est, l. 1. ff. & C. de Magistrat. conv. Carpz. P. 2. def. 41. de ea constare, nisi clanculariâ perquisitione, queat; Inde jCt. Ulpian. elegantissime in l. 1. §. 10. ff. de Magistr. conv. dicit: Si desint in civitate, ex qua pupilli oriundi sunt, qui idonei videantur, officium est Magistratum, ex vicinis civitatibus honestissimum quemque exquirere, quam vocem, l. 13. ff. de Offic. Presid. interpretatur per conquirere, & sollicitè agere, i. e. curiose quærere. Consentit, Excellentiss. Dn. Simon. Presid. Acad. P. 2. Diss. 17. c. 2. th. 3.

CONCLUSIO X.

Curiosus esse debet Tutor cui mutuo det pecuniam pupilli otiosam; cum suo hoc agat periculo.

- 1 **D**ifficilem esse Tutorum causam ob spernendi, necessitatem ipse
 2 Imp. fatetur in Nov. 72. c. 6. Etenim Tutor pecuniam pupilli non otiosam relinquere, sed vel fœnori exponere, vel emere aliquid tenetur. l. 24. C. de adm. & per. Tut. l. 13. §. 1. l. 14. ff. cod. nisi ipse usuras solvere velit. l. 24. C. de Usur. l. 7. §. 1. l. 28. §. 1. ff. de adm. Tut. cum verò hoc crederet ei, qui ex post factò bonis cessit, vel non solvendo esse oomperitur, periculum est Tutoris Nov. 72. c. 6. l. 16. ff. de admin. Tutel. l. 24. inf. C. ibid. l. 7. C. Arbitr. Tutel. Mev. P. 4. D. 11. n. 7. seq. Brun. ad l. 15. ff. de Adm. tut. n. 4. seq. Stryk. Cant Contr. S. 3. c. 2. §. 12. Quod tamen alii meritò limitant, si ejusmodi debitori mutuo dedit, cui sagax & circumspèctus Paterfamilias non credidisset, Carpz. P. 2. c. 11. def. 23. n. 2. Hartm. Pistor. P. 1. Qv. 49. n. 24. & 29. & hac ratione optime judicat, Dn. Müller. in Comm. ad l. 19. ff. de R. J. exempl. 4. Culpæ Reum esse Tutorem, quod non curiosus inquisiverit in conditionem creditoris, cum leges ab eo sollicitam curam desiderent; Ad hoc, insolentia incuriosa quam in terminis commisit tutor, à diligentia non ambitiosa sed prudenter temperata, ut egregiè loquitur l. 93. ff. de Usur. quâ uti debuisset, multum differt. Etli autem laxaverit eam necessitatem Justin. in Nov. 72. c. 6. praxis tamen eam ferè, atque adeò unâ curiositatis Tutoris necessitatem restituit, uti de Moribus Saxon. testatur Carpzov. P. 2. c. 11. def. 23, n. 4. & Germaniæ universæ, Mev., ad J. Lub. L. 1. T. 7. art. 13 n. 31, Brun.

Brunnem. ad l. 7. ff. de Admin. Tut. n. 3. & ad Auth. Novissimè nam. 5. C. cod. Ne verò quia hæc mutatione vicissim periculum male & minuscirum spectè datæ mutuo pecuniæ in Tutorem redundat, iste con-
 queri possit, tempore exclusum fuisse, quo minus congruè in condi-
 tionem debitoris futuri penitus inquirere potuerit, leges ei inducias,
 vel ut Nov. 72. c. 6. l. 7. §. 11. ff. de Admin. tut. loquitur, laxamentum
 concesserunt, ita ut primo adeptæ tutelæ anno intra 6. menses. l. 15. ff.
 cod. sequentibus annis intra 2. menses l. 7. §. 11. ibid. demum fœnori
 datam fuisse sufficiat, quo censente Gothofred. ad Nov. 72. c. 6. lit. M.
 tempus ei sit ad idoneos debitores perquirendos, vel ut c. 7. all. Nov.
 dicitur, cum omni subtilitate perscrutandos. Insuper, liceat mihi
 binis subjunxisse verbis, tutorem ad usuras exhibendas non esse o-
 bligatum, nisi pupillus probare possit, commodam & securam ad-
 fuisse Tutori fœnerandi occasionem, Stryk. de Cautel. Contr. S. 3. c. 2.
 §. 3. Mev. P. 7. D. 260. n. 9. Carpz. P. 2. c. 11, d. 23. m. 3. Quia vero
 ipse Imp. in l. 24. C. de Admin. Tutor. fatetur idoneos debitores non
 adfolere inveniri, hancque probationem Pupillo difficultates magnas
 parere negare nequeat. Besold. Conf. 326. n. 8. commune esse solet Tu-
 toribus, sub hoc colore, quasi non idoneos invenire potuerint debi-
 tores, pecunias pupillares in proprium vertere usum: Ad hanc Tu-
 torum iniquitatem verò amoliendam, commendat Gothofr. ad Nov.
 72. lit. M. in fin. egregiam Curiositatem proficua, videre an recens
 novumque genus monetæ, incognitum pupilli Parenti demortuo,
 vel non multo rationes antè redditas cuiusum, offerat. Non absimili
 ratione, ac referente Ricc. Decif. Neapol. P. 2. Dec. 10. Struv. Ex 28.
 sb. 35. Assessores Rotæ Neapolitanæ Instrumentum à producente pro
 antiquo venditatum pro falso habuerunt, eo quod curio à chartæ in-
 spectione adhibita, compertum in charta recenti scriptum fuisse.

CONCL. XI.

*Curiosi esse debent non modo Nauta, Caupo, Stabularius, sed
 & Postarum Magistri, Publicani, Fabricenses, Nau-
 clerici, &c. in explorando ejus fidei sint,
 quos in servitium assumunt.*

Factum

- 1 **F**actum familiæ esse factum Domini, Dd. probatum est axioma.
vid. Klok. *Vol. 1. Consil. 38. num. 27.* Licet verò negari nequeat
- 2 huic assertioni, ut ferè omnibus multas esse fallentias, parumque
esse, ut non subverti possit, *l. 202. ff. R. I.* tamen hæc sequela fir-
mò nititur fundamento : Debere Nautas, Caupones & Stabularios
- 3 factum ministrorum suorum præstare, si viatoribus damnum datum.
l. 7. ff. Naut. Caup. Stab. Dn. Struv. Ex. 48. th. 35. Carpz. P. 2. C. 26.
def. 10. Brunnem. ad l. un. ff. furti adv. Naut. num. 6. Nec est quod
ipsi regerant, noxam caput sequi §. 5. *l. de Noxal. act. l. 22. de Pæn.*
ac delicta suos tenere debere authores. *l. 26. ff. de Pæn.* cum aliqua-
teus culpæ imputativæ Dn. Struv. *Ex. 8. th. 113.* rei sint, quod ope-
ra malorum hominum utantur. *l. 1. §. 2. & 6. ff. h. periculumque*
- 4 custodiæ in se receperint. *l. un. §. 4. ff. Furti. adv. Naut.* Sed ju-
vabit ne si dixerit, se planè servi. conductitii mores nescivisse? Vi-
debatur uti alias, ita etiam in terminis ighorantiam facti de perso-
na non nocere. *l. 1. §. 2. ff. de Jur. & fact. ign.* cum leges scrupulo-
sam inquisitionem [quæ sanè hic ob calidam vitiorum dissimula-
tionem adhibenda] & delatoriam curiositatem, non exigant. *l. 6. l.*
9. §. 2. ibid. Mantic. de Tacit. & Amb. conv. Lib. 3. Tit. 13. n. 2. & 17.
- 5 Verum id secus est, cum quis non tam sibi quàm aliis, iisque quam-
plurimis & non ad suum, sed tot hospitum & peregrinantium usum
ministeria eligit ; tunc enim lex studiosam curam. *Nov. 72. prefat.*
atque ut in exploranda eorum fide curiosus sit, exigat, *l. 7. §. 4. v.*
explorare cum oportet cujus fidei. ff. Naut. Caup. Stabul. l. un. §. 5.
vers. statuere debuit qualis esset. ff. furt. adv. naut. vid. Afflic. Decis.
23. num. 4. Stryk de Imput. fact. alien. c. 5. num. 75.
- 6 Eandem porro sollicitudinem eadem ratione in eligendis mi-
nistris exhibere debent Conductores vestigialium aliorumque publi-
corum reddituum, Publicani dicti. *l. 16. & 17. de V. S. l. 12. §. 3. de Pu-*
- 7 *blican.* Etenim si Minister in familia constitutus, aliquid ademerit,
furtum fecerit, damnum injuria dederit, aut illicitè aliquid publicè
privatimve exegerit, non delinquentem, noxæ dare *l. 12. §. 1. ff. de*
Publican. vel exhibere, l. 12. §. 2. ff. eod. sed ipse Dominus respon-
dere tenetur. *l. 1. ff. de Publ. ibique Brunnem. num. 3. D. Struv. Ex. 39.*
th. 41. Herman. Stamm. de Servit. Personal. lib. 2. c. 15. Dn. Stryk. l. c.
n. 80. quia & ipse juxta *l. 3. ff. de Publican.* bonos servos ad hoc mi-
nisterium

nisterium eligere debet: Non dispari ratione ac Ludov. ab Hornick. *de Jur. Postar. C. 11. Theorem. 5. fol. 56.* ex facto scribæ, qui pecuniam thesauri curren-
 te venientem interceperat, Magistrum Postarum teneri dicit, eo quod fidem eorum explorare debuisset, quorum opera utitur. *l. 7. §. 4. ff. de Naut. caup. stab. ut recept. l. 1. §. 23. ff. de Exercitor. alt.* Inde porro, ipsa Jurisprudencia hæc format consuetudina: Si negligens quis fuerit in eligendis ministris, & fornicatius servus ad fornacem obdormisset, & villa fuisset exusta in dominum redundat culpa, disponente *l. 27. §. 9. ff. ad L. Aquil.* Argumento
 ejus legis, Petr. Barbof. *ad l. 10. n. 34. ff. Solut. Matrimon.* approbante Brunnem. *ad l. 27. ad L. Aquil. n. 13.* loco liberorum hominum, [secus erat de servis Jure Romano, utpote quod domesticum malum erat, adeoque Dominus noxæ dedendo se liberabat. *l. un. §. 3. ff. furs. adv. naut. caup. Dn. Struv. Ex. 48. ib. 35.*] culinæ præfectorum, teneri dominum præponentem, si in eligendis ministris fuerit negligentior. vid. *l. 27. §. 11. ad L. Aquil.* ibique Brunnem. *n. 15.*

Denique simile curiositatis exemplum, etsi ex aliâ ratione apparet in eo, quod Impp. Theodor. & Valent. in *l. 5. C. de Fabricens.* sancivere, ut ex unius Fabricensis (quinam hi sunt docet. *Nov. 55. & Gothofr. ad l. 6. ff. de Jur. immunit.*) commisso totum Collegium, Fabricensium teneatur, quod constricti nominationibus suis, sociorum actibus speculam quandam gerant, ac ex mente Brunni. *ad cit. l. 5. n. 4.* actus suos invicem speculenter, ne facile aliquid intercipere vel planè decoquere possint. Idem ut *l. 6. C. de Naufrag.* disponit de naucleris. Non enim injusta patitur concretè ut civis & socius, qui abstractè ut homo Celeb. D. Simon. *ad Grot. l. 2. §. 20. §. 33. Grot. l. 2. c. 1. §. 9. n. 2. & ibi Ziegler. fol. 197.* Nos interim festinamus ad

Cap. III.

De Curiositate Legali Proficua,

invenit Juris in re.

CONCL. I.

Curiosus esse debet Inventor alienarum rerum, in domino exquirendo, ni pro fure haberi velit.

D

Ex

EX communi errore vulgi, isti quæis non magna philosophandi vis, res amissas & ab alio inventas inter *adiutoria* i. e. dominio carentia numerant, vid. elegant, *caus. 14. qv. 5. c. 2.* indeque, sicut rem nullius. §. 12. *I. de R. D. l. 1. c. 3. ff. de A. R. D.* cedere occupanti credunt. Ast peritiores præeunte Grot. *l. 2. c. 2.* distinguunt inter res nullius originariæ & derivativæ. Illæ quidem v. g. inventæ in litore margaritæ, gemmæ, §. 18. *l. de R. D. feræ bestię, apes*, oves cedunt occupanti. Loquor de conditione antecedente omne factum humanum Grot. *l. 2. c. 3. §. 5.* Frater Gvili. Grot. *c. 2. §. 4.* cum optime mihi notum sit, leges civiles quanquam nil possint præcipere quod jus Naturæ prohibet, aut prohibere quod præcipit, posse tamen libertatem naturalem circumscribere, & vetare quod naturaliter licebat, atque ita dominium naturaliter acquirendum vi sua restrictivè antevertere. Grot. *l. 2. c. 2. §. 5. in fin. l. 2. c. 3. §. 5.* Dn. Struv. *Synt. Feud. c. 6. Aphor. 7. num. 3. It. Aph. 11. c. 28.* Longè verò diversificatio est rerum nullius derivativæ v. g. jactorum navis levandæ causa, §. 47. *f. de R. D. l. 43. §. 11. de Furt. l. 3. ad L. Rhod. de jact.* & inventarum in via publica; nam earum dominium inventor sibi arrogare nequit, nisi sciat habita fuisse pro derelicto, §. 47. *l. de R. D. §. 48. l. cod. l. 1. c. 2. ff. pro derel.* Inde cum ex solo animo pro derelicto, habendi, *l. 43. §. 10. c. 11. ff. de Furt.* Dn. Struv. *Ex. 42. th. 60.* capsa & titulus judicetur, hic verò non facile præsumendus ex hodierni sæculi tenacitate, nec debeat credi quod suum est jactare velle. Grot. *l. 2. c. 4. §. 8. n. 1.* imò potius fatuitas quam donatio, cujus species est amissio spontanea. *L. 9. §. 7. ff. de Acquir. rer. dom.* præsumatur, Barbof. *Loc. Com. c. 49. ax. 43.* inventor, ut de animo amittentis certus sit, nec juxta *l. 43. §. 4. vers. si scit cuius sit sive ignoravit.* ff. de Furt. Carpz. *Pr. Crim. P. 2. qv. 26. n. 6.* Theodoric. *Coll. Crim. Disp. 2. th. 3.* furti reum se reddat, omni cura, vel viva voce. *l. 15. ff. de Prascri. verb.* vel per libellum, vel per proclamationem publicam. *l. 43. §. 8. de Furt.* perquirere debet, annon dominum investigare possit. Nec est, quod sibi persuasum quis velit, tam curiosam sollicitudinem à Legibus non requiri in Inventore, sufficere, inquirenti domino inventas non esse denegatas; Enim verò quilibet scire debet, quod suum non est omnibus modis ab alijs pertinere. *l. 11. C. unde vi. & ex ante dictis,* si non inquirat in verum dominum, videtur lucri

De Curiositate Legali Proseus.

25

lucris causa sustulisse, tunc hoc, furti se obstringit, siue scit cujus sit, siue ignoravit, cum nihil ad furtum minuendam taciatur, quod cujus sit ignoraverit; modò scire hoc potuerit curiosè inquirens, l. 43. §. 4. ff. de Furt. Hinc in terminis Bartol. in Tr. iucundo de Falcone fol. 36. (editio est mihi Lips. de an. 1495. quem Guido Comes de Plancardo cum venatum ivisset, amiserat, rusticus verò cum sonantibus & jectis invenit, inventum sub benecali posuit, dando ei becare caseum & rapas:) dicit: Non juvare, quod rusticus dixerit se dominum falconis non cognovisse; bene tamen, quod omni diligentia suscepta eum exquirere nequiverit.

10

CONCLUSIO II.

*Curiosus esse debet Dominus fundi in thesauro
perscrutando.*

UNicuique liberam tribuimus facultatem quærendi thesaurum, (discernendus hic statim in limine à pecunia deposita, de cujus domino probabiliter constat, l. 67. ff. de Rei vind. l. 25. ad Exhib. Dn. Struv. Ex. 41. th. 33.) ne ulterius Dei beneficium invidiosa calumnia persequatur, verba sunt. l. un. C. d. Theaur. Quia verò thesaurus est quoddam occultè positum, & vetus depositio, cujus non extat memoria, l. 31. §. 1. ff. de A. R. D. Imperator Leo quoque in al. l. un. C. de Theaur. thesaurum requirendum, scrutandum, studio perscrutandum, opes abditas perscrutandas esse dicat, ipsa verba & negotium abundè produunt curiositatem requiri. At cum thesaurus studiosa curâ & data opera inventus in alieno fundo, non solum domino totus cedat, d. l. un. Petr. P. 1. qv. 13. n. 56. Struv. Synr. Feudal. c. 12. aph. 5. sed & juramento, imò tortura quantitas inventi explorari possit Carpz. P. 2. c. 53. def. 8. n. 3. Prax. Crim. P. 2. qv. 68. n. 25. hæc perscrutatio videtur magis ad curiositatem nocivam, quam proficuum referenda; Nihilominus tamen probatum ibimus, & hanc curiositatem illi fore proficuum. Non tantum enim, si illà in proprio fundo utatur, totus thesaurus tanquam fortunæ donum l. 63. §. 1. ff. de acq. rer. dom. & Dei beneficium l. un. C. de Theaur. ipsius est §. 39. j. d. R. D. nisi ubi receptum partem regalia vindicare Grot. l. 2. c. 9 § 7. quod tamen non ubique asserendum Penllustr. Dn. de Rhetz. Inst. j. Publ. l. 2.

D 2

T. 26.

sanè quæ causa odii inter rutam & cicutam, ea quoque esse potest indagatrix, cui se ament magnes & ferrum, virgula ex corylo decisa & metallum. Atque hinc, illius usum non referre ad artes magicas, in puncto juris, video. Dn. de Rhetz. de Occult. c. 2. §. 6. Lauterb. de Thesaur. lib. 13. Echolt. de Thesaur. c. 3. lib. 43. §. 44.

CONCLUSIO III.

Curiosus esse debet Dominus in re sua vindicanda in tempore, ne præscriptione præcludatur.

SI in aliquo juris articulo Lex 24. ff. *que in fraud. cred. l. 21. ff. de Pecul.* quæ Vigilantibus esse jura scripta ait, certè in materia usucapionis præcipue ejus apparet usus & autoritas: quo principio motus ipse Imp. in l. 2. C. d. *annal. exc.* dicit, esse debere inter desides & vigilantes seu curiosos aliquam differentiam. Quia verò multi extitere, qui Usucapionem tam inter Principes, ut Vasquius à Grot. refutatus. l. 2. c. 4. §. 1. quam inter inferiores, ut Cujacius, reprehensus à Dn. Simon. *Præsid. Academ. P. 1. D. 1. c. 3. lib. 2.* iniquam, & Justitiæ si non juri inimicam putarunt, præmunimenti loco papulum in justitiam inquiremus. Duo præcepta juris & aliquo modo naturæ, collidunt hic, quorum primum: Saluti publicæ interesse ne rerum dominia sint in incerto. pr. J. d. *Usucap. l. 1. ff. eod.* litiumque generetur immortalitas. l. 5. ff. *pro Socio.* Alterum rem suam domino invito non esse auferendam l. 11. ff. d. R. J. Ubi verò ejusmodi due committuntur præcepta, inferius, unicuique sum §. 3. J. *de just. & jur. superiori*, scilicet bono publico. l. 1. ff. *de Usucap.* cedat necesse est. vid. Ziegl. *ad Grat. l. 2. c. 4. §. 1. fol. 252.* Harpr. *ad pr. J. de Usucap. num. 40.* Brunn. *ad Inst. Exerc. 80. in pr. Willenb. P. 2. Disp. 20. thes. 6.* Hugo de Roy, *de Eo quod just. l. 3. T. 4. fol. 25.* Et hoc quidem bene inter privatos; At controversia ardua videtur, an Princeps & qui pars Gentium Societatis magnæ mundanæ est, præscriptionem allegare possit? Sanè Regum Galliarum arcano Status id videtur vix congruere, uti videre est ex *Truina Stat. Europ. c. 4. §. 7.* postquam Rex Galliarum hodiernus novè planè juris repertor, Dependentiarum & Reunionum jus sibi vindicavit. *Le Salut. de l'Europe. p. 17.* & ad eund. *Reflex. Polit. fol. 14.* Auth. Duck. *de Us. & Auth. Jur. Civ. l. 1. c. 1. §. 10.* Præterea, Fer. Vasquius

- quius quoque *Contror. Illustr. l. 1. c. 51. §. 23.* statuit, omnem præscriptionem esse inventum Juris Civilis indeque subditos tantum ligare.
- 7 Verum hæc communi Gentium placito jam dudum explosa sunt, ut enim cætera usucapionum jura civilia esse non negemus, certè aliquam præscriptionem, v. g. ex apparente derelictione, per ea quæ adduxere, Sed de Mar. *Claus. l. 1. c. 26. p. m. 195.* Pufend. *El. Jur. Univ. l. 1. def. 5. §. 24.* esse J. Gentium, gentesque ligare dicendum, cum Ziegl. *ad Grot. fol. 251.* Pufend. *de J. N. & G. l. 4. c. 2. §. 2.* cum
- 8 alias controversiæ de Regnis Regnorumque finibus nullo unquam tempore extingvi possent, quod non tantum ad perturbandos multorum animos & bella ferenda pertinet, sed & communi Gentium sensui repugnat, quæ verba sunt Magni Grot. *l. 2. c. 4. §. 1. in fin.* Quare hæc cum ita sint, quemlibet bonum Patremfamilias decet, animi vigilantia. *l. 1. C. de Usucap. transform.* cum ignaviam prætendentes audire nolit Jurisprudencia *l. 78. §. 2 ff. d. Legat. 2.* inquirere in res suas. *l. 1. ff. de Usucap.* Si verò tempus præfatum ad res suas inquirendas, verba itidem sunt pr. J. de *Usucap.* ex incuriositate labi passus fuerit, nec scrutinium rerum suarum, ut loquitur, Martin. Bonacin. *Theol. & J. U. D. Oper. Theol. Moral. Tom. 2. Tract. de Restit. dist. 2. q. 1. punct. fin. §. 2.* intra præscripta tempora instituerit, is jacturam rerum suarum, quam negligentia fructum vocat *l. 1. C. de condit. in publ. hor. æquo feret animo.*

CONCLUSIO IV.

Curiosus esse debet heres in viribus hereditatis, ere alieno, & rationibus defuncti explorandis.

- 1 **H**æres defunctum activè & passivè repræsentans, *l. 62. ff. de R. l. l. 14. C. de Reivind. Mantie. de Tacit. & amb. conv. l. 16. T. 20. n. 31.* & æs alienum defuncti in solidum solvere tenetur, & ipsa quoque hereditatis additione quasi contraxisse videtur cum Legatariis &c. *§. 1. l. de Oblig. que quasi ex contr. l. 3. §. 2. l. 4. ff. quib. ex caus. in poss.* Quia verò ita comparatum est, ut alii publicatione pompæque rerum familiarium divitias, prudenti certè consilio, nolint exponere invidiæ, juxta *l. 2. C. Quand. & quib. quart. pars. deb.* alii verò, ut eo majora nomina conficere valeant, opulentos

se gerant, *L. 43. § 3. ff. de Furt.* & illis sint divitiæ sordidæ, his paupertas splendida; quò fit, ut & prudentissimus, ni subtili ingenio vires hæreditarias scrutatus fuerit, spe & opinione de facultatibus conceptâ, decipiatur. *L. 10. ff. qui & à quib. manumiss. §. 3. l. qui & ex quib. caus.* Hinc legem olim, beneficis hodiernum licitò si eo quis uti velit, *L. 22. §. 14. v. cum enim. C. de jur. deliber.* Stryk. *Cantel. §. 3. c. 3. §. 2.* invenere ejus deliberandi, ex cujus ratione hæres, callidâ machinatione, verba sunt, *L. 22. §. 13. C. de jur. deliber.* vires hæreditarias & æs alienum latens explorare poterat. Verum, cum sæpius & enixa nec non scrupulosa Curiositas, ob causas modò dictas, non sufficeret, planè indemnem servare hæredem. *§. 5. l. d. hered. qual. & dis.* nova constitutione datum est hæredi dubio & titubanti beneficium Inventarii, quò omni subtilitate, ut loquitur *L. fin. §. 14. C. d. l. de lib. confecto*, adire hæreditatem posset, nec tum teneatur, nisi quantum valere bona hæreditaria contingerit. *Nov. 1. c. 2. §. 1. Auth. Sed cum C. ad L. Falcid. §. 5. l. d. hered. qual. Fab. ad C. L. 4. T. 23. id. §. 1. 1.* Datâ tamen electione, rectâ adhuc viâ sine Inventario adire hæreditatem, si ei spes certissima sit lucrosæ hæreditatis, *L. 22. §. 1. C. d. l. de lib.* sed ita, ut reviscente eum pristina lege etiam ultra vires hæreditarias teneatur, *L. 22. §. 1. ibid.* Sichard. *ad Rubr. C. b. t. n. 13.* Carpoz. *P. 3. c. 33. def. 18. n. 2.* imò & amittat Falcidiam. *Nov. 1. c. 2. §. 1. Auth. Sed cum C. ad L. Falcid. ibique Brunner. n. 14.* non etiam Trebellianicam. vid. *Gail. c. 2. Obs. 138.* Mascard. *d. Probat. concl. 852. n. 10.* Diff. *Dn. Struv. Ex. 33. th. 57.* Ideò, quod temerario ausu & proposito novam legem aspernandam exilimaverit. *L. 22. §. 14. C. d. §. de lib.* nec tamen substantiæ mensuram subtiliter agnoverit, verba sunt. *Auth. Sed cum C. ad L. Falcid.* sicque diligenter sibi prospexerit. *L. 3. ff. de Sparat. Mantic. l. 6. n. 32.* Postquam verò. variorum DD. calculo probata sententia est, designationi & specificationi juratæ eandem esse vim ac Inventarii, *Moller. L. 2. fenestr. c. 14. n. 5.* Rauchb. *P. 1. qv. 29. n. 2.* videri posset, tam curiosam virium hæreditariarum explorationem, & anxiam nominorum activorum & passivorum collationem, hodiè non amplius exigi, cum sufficiat post additionem grandi ære alieno comperto, specificationem juratam edidisse; Alt optime *Mey. P. 2. Diss. 96. n. 2.* & post eum *Dn.*

Stryk,

- 3 Stryk. *Cautel. S. 3. c. 3. §. 6.* distinguit, an inventarium exigatur hoc fine, ne quis ultra vires hæreditatis teneatur? an solum pro notitia bonorum, Illo casu non sufficere juratam designationem dicit, sed Inventarium solenne exigere; Si verò v. g. cohæres exigat inventarium, specificationem juratam sufficere. Alias quid apud Saxones juris, docet Carpz. *P. 3. C. 33. def. 18. n. 2. Richt. Dec. 60. n. 5.*

CONCLUSIO V.

Curiosus esse debet Testator moribundus de uxoris graviditate, an Postumus sperandus, frustra vero curiosa est mater Princeps, quæ renunciat successioni.

- 1 **L**iberos à Patre esse necessario instituendus vel exhæredandos, non verò prætereundos, §. 2. *l. de Hæred. qual. l. 7. §. 30. ff. de Lib. & Posth. hered. inst.* constare potest & inde, quod liberi nati jamdum sint hæredes quoad spem. Grot. *l. 2. c. 7. §. 4. & vivo Parente quodammodo domini existimentur. §. 2. l. eod. l. 11. ff. de Liber. & Posthum.* hoc verò cum de Postumis adhuc in utero materno jacentibus dici nequeat, dubia quæstio inde exsurgit, an horum præteritio item ut natorum, testamentum reddat nullum? Pro qua destruenda & hoc non leviter faceret, quod ei nondum exienti tribuere jura, idem sit ac rei, quod non est, tribuere accidentia, Clariss. Dn. Becmann. *Præcogn. Moral. cap. 11. fol. 160.* nec postumus jus quæsitum allegare possit, cum speretur saltem homo fieri.
- 2 *l. 14. C. de Fideicom. libertat. Grotius. lib. 2. c. 7. §. 26.* Verum, curatius ut hæc tradantur, nascituri in utero, quamvis nondum dicantur in rebus humanis esse, *l. 10. §. 1. de vulgat. & pupillar. subtit. l. 7. de ventr. in poss. mitt.* quoties tamen damnum passuri essent, habentur fictione juris pro jam natis. *l. 7. ff. de Stat. hom. l. 231. de V. S. l. 2. §. 6. ff. de Excus. tutor.* si hoc, exhæredari ritè, [quod tamen Jure Novellarum fieri non potest, Confer. Brunnem. *ad l. 33. C. de Inoff. Test. num. 8. Struv. Exerc. 32. thes. 35.*] vel institui hæredes debent. *loc. cit. ff. & C. de Posth. hered. inst. vel exhæred.* cum alias præteriti agnoscendo testamentum, rumperent. *l. 6. C. de Inoffic. test. ibique Brunnem. n. 1. Capz. P. 3. C. 9. def. 4. num. 6. & 8. Fab. ad C. L. 6. T. 9. def. 1. n. 10.* quamvis postumos & beneficio legis

gis 3. C. d. inoff. Testam. frui posse existimem cum Dn. D. Löpero d. *Var. General. c. 3. num. 4.* Inde, cum leges planè improbent pò-
 stumi cuiuscunque præteritionem, ea verò ut plurimum ex ignoran-
 tia testatoris, vincibili tamen si de postumi existentia curiosus fuisset, proficiscatur, unicuique patet, eas hoc ipso, sicut in aliis juris
 articulis, ita & hic & curiositatem & prudentiam desiderasse. Fru-
 stra verò curiositatem requiras à fœminis Principibus Successioni re-
 nunciantibus; quippe quas ipsa natura, & ratio, & humani ge-
 neris gentiumque consensus ab imperiis, uti democraticis & aristoc-
 raticis; ita & monocraticis, prorsus excludunt: etli gynocratia o-
 lim ex abusu paucarum nata, hodie quoque in quibusdam regnis &
 feudis invaluerit. Ut proinde talis renunciatio fœminarum ferè a-
 bundans tantum cautela sit, ideò usu introducta, quia aliquando feuda
 quædam, vel territoria quoque Principatui conjuncta sunt, in quæ
 & fœminæ, sed post masculos succedunt. Quid minùs dubitari po-
 test, talem renunciationem omni jure planè valere, cum per eam
 ipsum jus Naturæ ejusque ordo reducatur & fœmina tali pacto cum
 civitate sua inito renunciet ei juri, quod nudo jure positivo & ex so-
 la concessione civitatis contra naturam habitura esset. Nec quic-
 quam rationi minus consonum dici potest, quàm matrem juri libe-
 rorum nondum existentium præjudicare non posse, cum hi nullum
 jus nisi per matrem, adeoque non nisi quod mater usque ad mortem
 retinuit, habeant. Iterum igitur apparet, quo jure Galli, qui ipsi
 hoc jus Naturæ & legem Salicam, sibi quidem peregrinam, (cum
 Germanica illa, non Gallica lex sit, Vid. Magnifici Dni. Præsidis,
 Patroni mei devotè collèndi *Jur. Publ. Prind. in Proleg. §. 20. & seqq. cap. 3. Sect. 6. & cap. 16.*) in terris tamen suis acerrimè urgent, in Ger-
 mania, cui vernacula illa est, illam destruant, & quam Legem pe-
 regrinam apud se immotam, eam in ipsa quasi legis patria, Palatina-
 tu, inquam Rhenensi, irritam esse velint. Simile propè exemplum
 & illustre habemus in Galliarum Regina, Maria-Theresia, Philippi IV.
 Regis Hispaniarum. Filia, quæ renunciavit omnibus juribus in Regnum
 Hispaniarum pro se & nascituris; id verò liberis ejus præjudicare non
 posse, ajunt, cum in Hispania obtineat Successio Castellana sive Cognati-
 ca, vid. D. Joan. Strauch. *Exerc. Jur. Publ. Disp. 1. 2. th. 36. Pufend. d. 3. N. &*

- 10 *Gent. l. 7. c. 7. §. 13.* Econtrario Hispani, hodierno Rege Gallia hoc argumentum valde urgente, ubi videt proliſpēm in Hispania ferē deficere, vid. *Le Salur. de l' Europe. fol. 9.* ibique *Reflex. Polit. fol. 7.* inter alia regerunt, non esse hoc jus quāsitum, quod Delphinus ex providentia majorum derivat, cum pactum renunciativum Matris causam dederit cur extiterit, nec unquam sine eo nuptiæ inter Ludov. XIV. & Mariam Hispanicam permisſæ fuissent. Quæ an è verò jure Gentium deprompta sint, & de tota hac controversia nos nihil nunc decidimus. Conf. tamen Excell. Dn. Becman. *Prat. Moral. 6. 9. fol. 100.* Dn. Joh. Schultz. *Decas Cas. Illustr. §. 1.*

Caput IV.

De Curiositate Legali Proficua,
intuitu Juris ad rem.

CONCLUSIO I.

Curius esse debet Creditor, quo vertatur pecunia, quam tuam daturus est. (1.) alterius ministro vel servo. (2.) mandatario & preposito. (3.) filiofam. vel minori. (4.) Reipubl. (5.) Ecclesie & piis corporibus, (6.) patrifam. aliisque.

IS qui mihi maximè in tractatione hâc, de curiosa circumspectione adhibenda in mutuo dando, occasione legis fundamentalis, *l. 3. §. 9. ff. de in rem vers.* admonendus est Creditor jam in scenam prodit. Et

1. ordiemur à mutuo sumente servo domestico, certâ mercede ad hoc ministerium conducto, cum per Christianismum magis exculis hominum moribus, servos, ut olim amplius non habeamus. Dn. Struv. *Jpr. l. 1. T. 4. §. 3.* Gudelin. *d. Jur. Noviss. l. 1. c. 4.* hic si juxta §. 4. *l. quod cum eo qui in al. pot.* mutuatus pecuniam quasi frumenta vel quamlibet rem aliam emtrus, eam acceptam in delicias & luxuriam consumsit, quæritur an creditor, servô non habente undè solvat, dominum convenire possit? Sententia affirmans multis aridere posset, eò quod creditor magis fidem domini quàm servi secutus. *l. 1. 4.*

*ff. pro Socio l. 29. ff. de Reb. cred. domino quoque, sicut omne emolumentum ei ex servi acquisitione cedit. §. 1. l. per quas pers. oblig. acquir. ita & actionibus, obnoxium esse debere videatur, l. 1. & 19. ff. d. instit. act. Dn. Struv. Dec. Sabbath. c. 29. Dec. 1. exemplo exercitorum, arg. l. 7. ff. de Exerc. act. l. 1. §. 9. ibid. & institutorum l. 1. ff. d. Instit. act. l. 1. & 5. C. ibid. Verum, ea quæ leges de his disposuerunt, ad reliquos ministros & servos non sunt extendenda. Goth. ad l. 19. de Solut. lit. B. Herm. Stamm. de Servis. Person. l. 2. c. 1. cum alia ratio sit servi domestici eius *Haushnechts* / quam institutoris eius *Eadendieners*; hic dominum ob præpositionis legem ex suo contractu obliget, Hering. de Fidejuss. l. 1. c. 29. n. 136. non verò ille, Mev. ad J. Lub. 3. T. 6. A. 5. n. 14. Mantic. de Tac. & Ambig. conv. l. 8. T. 10. n. 8. nisi pro rata fortè mercedis, quam servo debet. §. 10. & 36. l. d. Act. Grot. Introd. in Jus Belg. l. 3. c. 38. n. 9. Mantic. l. c. n. 2. Struv. Jpr. l. 2. T. 11. §. 7. Hinc in terminis concludimus ex l. 3. §. 9. ff. de in rem vers. Si Servus sic accepit quasi in rem domini verteret, nec vertit & decepit creditorem non videtur verum, nec tenetur dominus, ne credulitas creditoris domino obesset vel calliditas servi noceret, Pergit porro JC. Ulpian. Quid si is fuerit servus qui solitus erat accipiens vendere? Adhuc non puto nocere domino, si alia mente servus accepit, aut si, cum hac mente accepisset, postea alio vertit. Curiosus igitur esse debet creditor, quo vertatur, verba sunt, d. l. 3. §. 9. Vid. Molin. Tr. de Usur. qu. 37. n. 280. in fin. Struv. Ex. 20. th. 74. Carpz. l. 2. R. 106. n. 5.*

II. Institutor quoque sæpe jactat sui principalis fidem, & inferiendi studium erga creditorem hic statim ut doceat, quanti principalem faciat, offert pecuniam quantumque expetit institutor, incivile putans curiosum esse in perlegendo & examinando mandato; Postea pecuniam creditam à domino repetiturus, cognoscit institutorem pecuniæ mutuo sumendæ non fuisse præpositum, & jam esse fugitivum, ita ut causa & mutuo cadat, verba sunt, Dn. Stryk. de Civil. Nocij. c. 5. §. 7. add. Mev. ad J. Lub. l. 3. T. 6. A. 5. n. 12. & 13. Gail l. 2. Obs. 20. n. 1. Carpzov. n. 2. Dec. 133. n. 1. Sed unde hæ la-chrymæ? Debuisset accurate præpositionis legem & mandatum exquirere. l. 11. §. 5. ff. de Instit. act. l. 1. §. 12. ff. d. Exercit. act. Bru-nem. ad l. 1. C. de Instit. act. n. 3. cum non uniforme & perpetuum manda-

mandatum à domino accipiant, sed interdum cum libera, plurimum sine libera, alicui negotiationi præficiatur. *l. 11. §. 5. l. 5. §. 11. & 13. ff. d. Instit. ad l. 1. §. 1. quod iuss.* hoc verò quia vel ex credulitate, vel ex incuriositate neglexit, non conveniebat dicere, institorem mandati fines malitiose egredientem; dominum in majus suo facto obligare posse, quàm in mandatis dedit. *l. 1. & 5. C. de Instit. & Exerc. ad l. 1. §. 12. ff. d. exerc. ad.* Oldendorp. *Class. 4. art. 5. n. 3.* aut absque mandato in utilitatem domini versum. *l. 1. C. d. Instit. & exerc. ad.* ubique Brunnem. *n. 4. Gail. l. 2. Obs. 21. n. 7.* Unde Sitchard. *ad l. 5. C. de Instit. ad. n. 1.* cautos, ait, & curiosos eos esse debere, &c. Eadem fere obtinent in Magistro navis, Dn. Struv. *Ex. 20. th. 32.* Utrobiq; verò hoc singulare, & ideo hic non prætereundum est; Si vel Institor vel magister mandatum habeat, mutuandæ pecuniæ in negotiationis, cui præpositus est, utilitatem, tum juxta *l. 7. pr. & §. 2. ff. d. Exercit. ad.* creditor aliquam diligentiam præstare debet ratione exercitoris, i. e. curiosus esse debet, quoties credit ad navis refectioem, verba sunt Goth. *ad l. c. lit. P.* nim. ut sciât navim vel rem resciri oportere, & eo loco posse, & in id credat: non verò, ut ipse curam suscipiat, an in hanc rem pecunia erogata sit, vel ut Gothofr. iterum *l. c. lit. R.* dicit, non est necesse ut tam sit curiosus.

III. Castellanis proverbium fuisse, refert ingeniosissimus Didac. Savedr. *Symb. Polit. 47. fol. 345.* Bene age & cave tibi, idque illustrat hoc lemma: Oculos habere apertos. Certè cûi oculata fides commendanda, erit eorum numero non postremus creditor filio familias vel minori mutuum dans. Nam uterq; ferè ob lubricum ætatis. *l. 1. de Minor. iactandi sua pronus. l. 25. pr. ff. de Probat. atq; inde non nisi ex mutua pecunia luxus materiam quærere potest & solet. l. 1. ff. de ScR. Maced. §. 7. l. quod cum eo.* Quare, hoc ad quamvis intemperantiam conducens suscitabulum, & morum in filiofamilias deperditorum incitamentum, ipsiq; Patri triste & omiosum, non modo jure Communi, per §. 7. *l. quod cum eo l. 1. & 9. ff. ad ScR. Maced.* vid. Rudolph. II. Constitutio de an. 1589. ap. Hahn. *ad Wesf. Tit. ff. de ScR. Maced. n. 5.* sed & specialioribus statutis in hanc rem latis vetitum est, uti de Academia Parisiensi testatur, Mindan. *de Mandat. l. 2. c. 62. n. 4. de ne vendere*

vendre à creance aucune marchandise. fol. 387. De Lovanienſi Petr. de Grev. ad ff. Exerc. 12. affert. 26. Franckerana. Wiſſenb. D. 27. th. 14. Tubingenſi. Lanterb. h. 1. Jenenſi Struv. Ex. 20. th. 52. Giſſenſi & Marpurgenſi. Nebelke. ad §. 7. l. quod cum eo. Wittenbergenſi. Zanger. d. Except. P. 3. c. 12. n. 59. Creditor igitur ſi non fuerit in eo curioſius, non mutuum in utilitatem Parentis, ſcil. ad ea quæ Pater, ipſe ſubminiſtrare debuiſſet, impenſum fuerit, omni jure & actione excidet, l. 7. §. 15. ff. ad SCr. Maced. l. 5. C. cod. Carpz. 424 R. 105. n. 7. Emenck. Baro. d. Privil. Par. priv. 12. l. 3. Inum. 16. ſeqq. qvin & utili actione de ſervo corrupto ipſe patri tenebitur. Zang. de Except. p. 3. c. 12. n. 31. Hoc tamen ita temperandum puto, ut ſi quis filio peregrinanti, v. g. in Academiis, & indigenti, modicam pecuniam mutuum bona fide ad uſus neceſſarios dederit, is verò deinde malè, v. g. in aurum potabile conſuſerit, creditori contra ipſum integra actio relinquitur, vid. Lauterbach. ad Tit. ff. d. SCr. Macedon. fol. 197. lit. d. Dn. Simon. d. Ceſſat SCr. Macedon. quæ extat Preſid. Acad. P. 1. D. 10. th. 41. Nec movet l. 3. §. 9. ff. de in rem verſ. ex qua tantum ſequitur, quòd pater de in rem verſo conveniri non poſſit, niſi actu verſum fuerit; quòd conſtat, tor. tit. C. Ne fil. pro patri. Nec de eo hic quæritur, ſed an filius teneatur. Et alias ipſi filioſam, id valde periculoſum foret, cui, etſi in extrema neceſſitate conſtituto, nemo pecuniam daturus eſſet, arg. l. 17. ff. ad SC. Vell.

IV. Reipublicæ jura minorum tribuit Jurisprudentia per l. 27. ff. de Reb. Cred. Bruno. Cent. 4. Dec. 1. n. 7. Cent. 5. Dec. 99. n. 1. Struv. Ex. 8. th. 61. cum cenſeatur ſub perpetua Curatela eſſe. l. 3. C. de Jur. Reipubl. l. 4. C. ex quib. cauſ. major. Beſold. P. 6. Conſil. 277. n. 98. imò adhuc major ratio concurrat in Rep. quam in pupillo, cum hic ſuo & alieno; Reſp. verò ſolum alieno regatur judicio. Barboſ. Theſ. Jur. l. 5. c. 2. ax. 5. ibiq; DD. Accipit verò mutuum vel ipſa Reſpublica in conſilium vocatis eis qui eam poteſtative repræſentant, ut Tribuni plebis die Alſters leute. Carpz. 1. 2. R. 106. n. 1. Item die vier Haupt: Gemeinſch. Brunn. Cent. 5. Dec. 99. n. 3. cum omnium civium convocatio vix fieri ſoleat. Loſeus d. Jur. Univerſ. P. 3. c. 3. n. 8. & tum creditor curioſè curare debet, ut omnes ſaltem Civitatem repræſentantes numerationi præſto ſint, Carpz. P. 2. c. 6. deſ. 18. n. 19. ne poſtea verſionem, quam valde

VI. Reliquum quod est, unicuique creditori Curiositas quo
mutua vertatur pecunia, mirum in modum proficua esse potest;
Etsi enim Gothofred. ad l. 19. ff. d. Novat. lit. B. neget curiosum
creditorem esse oportere, nisi in casu l. 17. ad St. Vell. l. 7. §. 1. ff. d.
Ex. alt. l. 3. §. 9. ff. d. in rem. vers. & olim lege Gabinia, eademque
repetat ad l. 17. ff. ad St. Vell. lit. p. nec non ad l. 13. C. si cert. per lit. l.
& alias regula quoque in contrarium videatur, ut juxta l. 13. C. si
certum petas. Manz. Decis. palat. qu. 13. num. 24. consideretur, quid
contrahentes inter se egerint, non quid debitor cum tertio. Ol-
dendorp. Class. 4. act. 17. num. 4. Attamen prædicta Curiositas adeo
proficit, ut si probare possit Creditor, debitum contractum per
Parentem versum fuisse in utilitatem filiorum, illo non existente
solvendo possit agi contra filium, ut DD. communis schola testa-
tur. Bartol. ad l. 7. C. ad St. Maced. num. 3. Conrad. Braderod. Cau-
tel. Contr. fol. 112. Coepolla; Cancell. 246. Gratian. Disc. For. T. 1. cap.
117. Dn. Struv. Exerc. 20. thes. 73. quin si Creditor probare possit, cre-
ditum cuicunque extraneo ex titulo lucrativo profuisse, contra hunc
in subsidium, debitore meo non habente unde solvat, agi possit.
Wesemb. ad Tir. C. quod cum eo. num. 4. It. ad Tir. ff. d. in rem.
vers. num. 1. Brunnem. ad l. 49. ff. d. condict. indeb. num. 2. Struv. Exerc.
20. thes. 75. in fin. Nec obstat. l. 49. ff. de condict. indeb. his solis
pecuniam condici quibus soluta non quibus proficit; It. Da se-
mand seinen Glauben gelassen / da muß er ihn wieder suchen.
Mey. ad J. Lab. l. 3. T. 2. d. 2. num. 1. cum textus de actione directa,
nos de in rem verso subsidiaria loquamur, Brunnem. l. c. num. 2. est-
que rei fundamētum famosa, L. si me & Titium. 32. ff. d. Reb. Cred.
l. 21. ff. prescript. verb.

CONCLUSIO II.

Curiosus esse debet Commodans, in integritate & facultati-
bus commodatarii nocendis, ne re commodata alienata,
inanis remaneat actio,

Curiositas abundantis speciem præ se ferret, commodantem
admonere de advertendo cui commodet ne fallatur, eo quod
exemplo

exemplo Solonis ap. Sen. d. Clement. l. 1. c. 22. non præsumendum; quemquam fore qui amicitiam fallacius & dolosis machinationibus rependere, non erubuerit; Nisi ipsa Dicalsteria & Jctorum responsa. vid. Carpz. P. 2. C. 26. def. 3. edoceret nos, nihil novi esse, & per amici fallere nomen. Si ergo amicus, cui commodasti pecuniam, dicis tantum gratia l. 4. ff. Commod. vel pretiosa tua ad ostentationem, l. 3. §. 6. ff. eod. in alios ea transferat, penes commodatarium bonis lapsum inanis actio tibi erit: l. 6. ff. de dol. mal. nec vindicare ea ex sententia Pegasi in l. 9. ff. de Rei Vindic. poteris. Quæ Pegasi sententia licet improbetur in d. l. 9. vid. Hill. ad Donell. l. 20. c. 3. lit. G. Struv. Ex. 1. th. 9. Brunin. ad Ex. 26. Tit. 6. §. 1. tamen Jure Sax. Land R. l. 2. art. 60; Statutis Hamburg. l. 2. T. 2. art. 7. & Jure Lub. l. 3. T. 2. art. 7. quò nos Pomerani utimur, indeque ejusdem vis ac potestas turpiter ignoratur l. 2. §. 43. ff. de Orig. Jur. confirmata est, tanquam accommoda Reip. ut civium sagacitas curiose perscrutando ejus fidei ejusque innocentie sitis, cum quo in tanta hominum copia contrahit, & cui res suas commodat, per hoc acueretur; Hæc tamen prudenti discretionem, ut si voluntate mea possessione me privarem, v. g. in commodato, tum contra tertium non R. V. sed solum actio personalia contra commodatarium daretur, J. Lub. l. 3. T. 2. art. 7. verum si necessitate coactus possessionem rei meæ v. g. pannum Sartori, conceſtero; & hic pannum alienaverit, tunc demum R. V. dari debeat vid. Jus. Lub. l. 3. T. 8. art. 17. Quare Mev. ad J. Lub. l. 3. T. 2. art. 2. lit. art. 1. n. 23. verba: Ein jeder ſebe wol zu / wem er das Seinige auslehne und vertraue / ita illustrat: Commodantis indemnitas non leditur, quæ vigilantia paranda est, cum damnum non sentiat, quod ea negligentia incidit, dum beneficium in eum confert de cuius fide certus non erat. add. Grot. l. 2. c. 17. §. 18. Item l. 1. c. 3. §. 3. n. 3. in fin.

CONCLUSIO III.

Curiosus esse debet Deponens, quomodo vel proprias curet is apud quem sua deponere vult.

Deponenti parum cautum jure videtur, cum depositarius desidiz ac negligentiz nomine non teneatur, §. 3. l. quib. mod. re contrah.

trab. obl. sed solum de dolo &, quæ simillima est, juxta l. 226. ff. d. V. S. latâ culpâ l. 1. §. 2. ff. Commod. l. 23. ff. d. R. l. 1. 32. ff. Depos. Verum latæ culpæ nomine non venit tantum maxima negligentia, sed quoties quis minorem curam adhibet rebus alienis, quam propriis l. 32. ff. Depos. Conf. Hiliig. ad Donell. Lib. 16. c. 7. lit. L. Brunn. ad l. 1. C. Depos. n. 3. Mev. ad J. Lub. l. 3. T. 3. art. 1. n. 6. Unde, & qui magnam adhibet rebus depositis diligentiam, tamen latam culpam committit, si in suis rebus diligentior sit. l. 32. ff. Depos. ibiq. Brunn. n. 6. It. ad Inst. Ex. 17. Tit. 15. §. 3. Poterit E. deponens curiositate sedula id supplere & consequi, ut in deposito quoq; summa sibi diligentia præstetur, nimirum si ei rem committat, qui in suis summè diligens est: adeoque in id curiose inquiret. Atque id est, quod dicitur in §. 3. J. quib. mod. re contrab. obl. & l. 1. §. 5. ff. n. Obl. & At. Qui parum diligenti amico rem suam custodiendam tradit, non ei, sed suæ facilitati, (addimus & incuriolitati. Mantic. d. Tac. & Ambig. conf. L. 10. T. 9. n. 1.) id imputare debet, is verò qui parum diligenter custoditam rem furto amisit, securus erit.

CONCL. IV.

Curiosus esse debet Creditor, an Pignus debitoris sit, & num Hypotheca jamdum aliis supposita.

Pudet sæpè alienæ occultæ malitiæ diffidere, & speratur, Viros inter bonos adhuc, sicut olim apud Romanos, ex formula chirographi, quam ex Brissón, d. Formul. lib. 6. fol. 600. Exhibet, Dn. Stryk. Causel. S. 2. c. 8. §. 63. bene agier, hinc fit ut dum facile credimus & facile decipiamur. Enim verò, nequitia debitorum præsertim eorum qui opulentos se gerere solent, quò majora nomina consicere valeant l. 43. §. 3. d. Furt. adeò excrevit, ut non erubescant, res alienas pignoris loco tradere, quod crimen Stellionatus est. Dn. Simon. d. Delict. Innom. th. 9. n. 3. Colleg. Argentor. ad Tit. ff. d. Stellion. n. 2. vel etiam in ipso Instrumento pignora sua esse falso Jurare. l. 4. ff. d. Stellion. Idque Jenæ expertus sum: Commodaverat Studiosus quidam ab amicis varios multosque libros ac eos civibus urbicis, mutua sumtè pecuniâ, pignoris loco dederat, tum ad patrios penates abiit, relicta tamen in-

manſa Muſci ſchedula, in qua indicaverat poſſeſſorem pignorum: Studioſi ex l. 9. ff. d. d. R. V. l. 2. C. ſi un. ex plur. hered. l. 8. ff. Commod. libros ſuos vindicabant, & Academicus Senatus creditores, licet reſtantes, ad debitorem, qui loco ceſſerat, remittebat: Sed nec novum eſt hypothecam pluribus ſupponi, de qua Mantic. d. Tac. & Amb. Comp. l. 1. Tit. 22. p. 1. quo maxime decipiuntur poſteriores, qui non niſi demiſſo priore pignus perſequi poſſunt. l. 2. l. 2, l. 9. l. 11. ff. qui prior. in pign. l. 14. & 15. C. d. pign. Mev. ad J. Lub. l. 3. T. 1. art. 3. num. 13. Dn. Struv. Ex. 44. ch. 75. Inde, juxta dicterium Horatianum, *Occupat extremum ſcabies*, is, qui pignus accipit, aut decipietur, aut valde curioſus ſit oportet, num res aliena, aut alii obligata fuerit.

CONCLUSIO V.

Curioſus eſſe debet Chirographum vel Quietantiam dans, in his intra fatalia repetendis, cum numeratio non facta fuerit.

Faciliores nos reddere ſolet egeſtatis neceſſitas ſpe numerationis faciendæ præcipitanter debitores nos proſitendi Coler. *Proceſſ. Exec. P. 1. c. 10. num. 229. & 236.* & beneficio non numeratæ pecuniæ juratò renuncianti. l. 15. C. d. non numer. pec. Dn. Stryk. *Cautel. 5. 2. c. 6. §. 8.* Cum verò ex hoc inſtrumento & confeſſione propria creditor putativus fundatam intentionem. Bachov. ad Tr. Vol. 1. *Diſp. 20. theſ. 2. lit. B.* præſumptionem dati mutui nanciſcatur. Bernh. Sutholt. *Diſp. 14. theſ. 68.* Jo. à Sand. *Deſiſ. Friſ. l. 1. Tit. 2. Dec. 3.* Nic. de Paſſ. *de Priv. Script. c. 1. qv. 3.* exceptio vero implemendi non ſecuti facti ſit, & probari debeat, id verò perquam difficile ſit, l. 1. C. d. Probat. Mev. P. 2. Dec. 242. n. 6. hinc conſequitur creditor ipſo debitoris facto invitatum licentiam divexandi, non numerandi & ita deſraudandi debitorem, Jo. Zanger. d. *Except. P. 3. cap. 14. num. 71.* Equidem huic parum curioſæ oſcitantæ debitorum, cum ferè neceſſitate adacti inſtrumentum prærogare ſoleant. l. 7. l. 7. C. d. non numer. per ibique Sichard. num. 3. Fab. ad C. l. 4. T. 22. def. 1. numi 1. jus ipſum ſuccurrit, data exceptione doli, vel non numeratæ pecuniæ, niſi creditor probaverit numerationem, vere factum l. 3. C. d. non numer. pec. l. 17. C. ad Sæ. Vell. l. 5. verſ. ſi

nunc ut adseveras inanem extorsit cautionem C. si pign. conv. num. p. 5
 fec. non fuer. Carpz. l. 2. T. 8. R. 89. num. 3. At verò si adeo incurio-
 sus sit debitor, ut nec hoc beneficio legis utatur intra biennium, non
 amplius jura tolerant ipsius rusticanam incuriositatem, nec amplius
 av. verè numeratum, sed an ita scriptum; quæri voluit; Jo. Strauch.
 Disp. 14. th. 22. Struv. Jpr. l. 8. T. 16. §. 6. Freyer. de Solut. c. 11. num. 16. 6
 hoc effectu, ut tamdiu pro vero debitore habeatur, quo difficili &
 planè desperato processu, consente Practicorum Antesignano Carpz.
 P. 1. Const. 32. d. 66. num. 16. cum testes rarò adsint, debitor quoq; non
 ipse contra scripturam propriam jurare, Dn. Stryk, Introd. ad Prax.
 cap. 20. §. 12. nec creditori juramentum vel politiones deferre pos-
 sit, l. 14. §. 3. C. d. non num. pec. ibique Brunm. num. 15. numeratio-
 nem non fuisse factam, (quod onus ante elapsum biennium credi-
 toris erat) probaverit. Jo. à Sande L. 1. T. 8. Dec. 3. Coler. de Pro-
 ces. Execr. P. 1. c. 10. num. 253. Eab. ad Cod. l. 6. num. 6. Porro hu- 7
 mani creditores sæpè blanditiis quàm contentione malunt solutio-
 nem exigere, ideoque solent ad numerationem eliciendam, apo-
 cham prærogare, Zanger. d. Except. P. 3. c. 14. num. 27. hanc verò 8
 si intra 30. dies ex incuria non revocaverint, Leges illorum focor-
 diam & Incuriositatem adeò adversantur, ut elapso hoc fatali, eos
 non amplius audiri velint. l. 14. §. 1. & 2. C. d. non num. pec. Freyer. d.
 Solut. c. 11. membr. 1. num. 38. Sichard. ad l. 14. C. cit. num. 5. Carpz. P.
 2. C. 29. d. 19. num. 9. etsi, quod nobis mirandi, Fabro verò dissentien- 9
 di occasionem dedit, ad Cod. l. 4. T. 22. def. 7. num. 4. ipse creditor
 onus probandi, non esse solutum, in se recipere velit. Dn. Struv.
 Execr. 16. thes. 55. Zang. l. c. num. 31. Carpz. l. 2. R. 90. num. 12. ratio-
 nem hujus exhibet Brunm. ad l. 14. C. d. non num. pec. num. 13. 10
 Hinc quia contra communia juris principia, cum aliæ exceptiones, ut spe-
 cies defensionis perpetuo competant. l. 5. §. 6. ff. d. Dol. mal. Strauch.
 Dec. 14. thes. 21. Imperatori placuit, etiam olim concessum quia-
 quendum, §. un. J. d. lit. obl. adhuc magis coarctare, & ad bien-
 nium reducere, l. 14. §. 1. C. d. non num. pec. ipsa legum ratio l. 6. 11
 §. 1. d. V. S. & id quod quod proximum & consequens est legi. Per-
 ill. Dn. de Rhez. Inst. J. Publ. l. 1. T. 1. §. 44. abunde produnt, le-
 ges curiosam actionum suarum perquisitionem imposuisse nego-
 tiaturis.

Disputatio Solennis Juridica,
CONCLUSIO VI.

Curiſus eſſe debet in, cui Fidejuſſoribus cavetur, an idonei ſint quos ſiſtit.

- 1 **P**Rudenteregiſſe cum LL. dicunt, qui conſilio ſagaci fidem debitoris perſcrutatus autè fuerit, quàm negotium quoddam cum eo ſuſcipiat, quo ſi vacillans ei viſa, fidejuſſorum fidem apud creditorem interponi, curare poſſit, l. 1. §. 1. ff. de Obligat. & act. pr. 2 *J. de Fidejuſſor.* Verum nec hoc planè creditorem ſecurum reddit, licet proximus gradus indemnitàtis ſit; Enim verò, pro alio 3 fidejubere, ſatis arguit debitoris fidem eſſe ſuſpectam Creditori. *Mev. ad J. Lub. l. 3. T. 5. art. 5. num. 30.* jam verò pro eo, cujus facultates ſuſpectæ, in ſubſidium ſe obligareres periculi plena eſt, & ob aggregationem facultatum propriarum. l. 27. §. 2. ff. de Fidejuſſ. incedit is fidejuſſor per ignes, ſuppoſitos cineri doloſo, *Coler. d. Proc. Exerc. P. 1. c. 6. num. 25. & 133.* Ita, cum præſciat non alio 4 ſine ſuſcipi ejus fidem, quam ut luat ab alio acceptum. *Mev. Diſc. lev. inop. debit. c. 4. ſect. 14. num. 1.* non præſumendum, aliquem qui facultatibus nondum lapſus eſt, facile pro altero ſe expromiſſorem indemnitàtis, ſubornari paſſurum taceo colluſiones frequen- 5 tes intercedere inter debitorem & fidejuſſorem. Quare ne ipſe Creditor ſibi incuria ſua nocumento ſit, verba ſunt. *Dn. Stryk. d. Civil. Noctiv. c. 5. §. 45.* curioſe inquirat, an fidejuſſor quem ſiſtit debitor, tam ex facultatibus, quàm ex conveniendi facilitate idoneus ſit. l. 2. & 7. ff. qui ſatisd. cogunt. *Mev. P. 1. Dec. 182. num. 3.* 6 cum is qui ab initio pauperiorem accepit, eum repudiare nequeat. *Dn. Struv. Exerc. 47. theſ. 37.* ſed idoneum eſſe, ipſo aſſumptionis fa- cto comprobaverit, l. 3. ff. d. Fidejuſſ. ne per ſingula momenta one- retur is à quo ſatis petitur, ſed ſuæ facilitati creditor potius expen- ſum feret ſi fortè dicatur egenos fuiſſe fidejuſſores datos, per eleg. textum l. 3. §. 3. ff. ut in poſſ. legator. add. *Bachov. ad Tr. Vol. 2. D. 28. theſ. 2. lit. F.*

CONCLUSIO VII.

Curiſus eſſe, debet ipſe Fidejuſſor, quomodo res proprias curet debitor, & num ſit dilapidator.

Cum

Cum misera & lugubris fidejussorum conditio sit, ex mente sapientissimi, qui fuit & erit sub Sole, Salomonis *Eccles.* XXIX. 20. 21. *Proverb.* XI. 15. ac Thaleti Milesii proverbium: Sponde, noxa praesto est. vid. Erasmi. in *Adag.* Cent. 6. *Adag.* 97. nobisque Germanis solemne esse: *Bürger muß man würgen* / multi experientia tristi edocti sint. Mev. *Disc.* Lev. inop. deb. c. 4. sect. 14. num. 1. adeo ut multae familiae nobiles ad incitas redactae ob nimias majorum fidejussiones, inter se compromiserint ne ulli licentia sit fidejubere, ut testatur, Stryk. *Cantel. Contr.* S. 2. c. 6. §. 31. hinc fuere, qui fidejubere stultum, ut Francisc. Petrarcha l. 2. c. 14. alii temerarium, & dilapidationis speciem dixerint. Gail. l. 2. *Obs.* 83. n. 15. Oldendorp. *Class.* 4. art. 26. remed. 6. num. 2. Et quæso nonne ita est, video creditori fidem debitoris esse suspectam, & ego nihilominus apertis oculis hallucinari volo, scio fidem meam non alio fine interponi, quam ut luam ab alio acceptum, uti Mev. *concl.* 6. loquitur, nec tamen creditoris cauta prudentia me afficit? Certè, hanc fidejussorum obsecratam facilitatem & imprudentiam, altius reputans magni nominis Practicus Carpzov. *Part.* 2. *Dec.* 196. num. 9. non potuit quin omnibus hocce prudentiae monitum commendaret; in actu fidejussionis inprimis caute & curiose procedere, perquirendo an debitoris facultates, uti facto suo creditor prodit, aliis forsan suspectae videantur cum fama, imò opinio, quam de alterius bonis concepimus, fallere possit. §. 3. ff. qui ex quib. caus. l. 10. ff. qui & à quib. manumiss. Causa verò quæ Fidejussores adeo securos reddit hæc est, quod sibi persvadeant, curiositatem non proficua sed inane esse, curiosa indagine conditionem debitoris, antequam pro eo intercedat, rimari, ideo quod fidejussori tot beneficia è nexu se liberandi suggerant jura, si ex post facto viderit de suo lusum fuisse corio, quorum numero non postremum est, l. 38. §. 1. ff. *Mandat.* l. 10. C. cod. nec non ex 4. Si contendat. 28. ff. de *Fidejussor.* vid. Stryk. *Cantel.* S. 2. c. 6. §. 30. Mantic. d. *Tac.* & *Amb.* conv. L. 16. T. 22. per tot. inprimis num. 8. Carpzov. in *Process.* Tit. 20. art. 4. Mev. l. c. num. 7. cujus Practicam magis Glossæ quam textui originem debere putat Covarruv. *Var. Resolut.* L. 2. c. 18. n. 3. Zanger. de *Except.* P. 3. c. 26. n. 194. Ast sciant prædicta beneficia nec fidejussorem planè ab-

solvere, nec indistincte ei prodesse uti prius, si interposuit se pro eo, qui jam tempore fidejussionis bona sua prodigere incēperat, Brunn. ad l. 10. C. Mandat. n. 2. & hujus dilapidationis vel ignarus, vel conscius, arg. l. 5. ff. *in fin. de Reb. cred.* nihilominus fidejussit Gail. l. 2. Obs. 29. num. 9. Brunn. ad Inst. Ex. 19. Tit. 21. §. 6. Sichard. ad l. 10. C. Mand. n. 8. & 9. quamvis facile concedam, de ignaro quod dictum est procedere, si post fidejussionem, id quod vix delatoria curiositas indagare potuerit, demum lapsus facultatibus fuerit. Gail. l. c. n. 8. Hering. d. Fidejuss. c. 25. n. 35. Carpz. P. 2. c. 19. def. 12. n. 8.

CONCLUSIO VIII.

Curiosus esse debet Cessionarius, an nomen cessum præter veritatem etiam bonum sit.

- C**essione nominis, cum hoc ævo debitores solutionis & liberationis causa frequentissime utantur, teste Mev. Disc. Lev. c. 7. n. 16. Dn. Struv. Ex. 47. th. 65. ratio tractationis svadet, & de hac, quam vexatissimam materiam dicit Brunn. Com. 2. Dec. 50. n. 4. sollicitum & curiosum esse. Tenetur verò cedens, cedenti nomen non bonum, i.e. debitorem esse locupletem, sed solum verum i. e. esse exigibile eine geständige Schuld / præstare, ob textum l. 4. ff. d. hered. vend. l. 74. §. 3. ff. d. Evict. Mev. P. 1. Dec. 92. n. 2. Lentz. d. Cess. Nomin. c. 27. n. 28. Fab. ad C. l. 4. T. 29. def. 25. n. 8. Imò licet cedens, evictionem nominis cessi, promiserit, et velle ihm die Schuld gewehren / tamen juxta naturam adusita interpretandam esse sustinuit, Dn. D. Loper. d. Verb. General. c. 2. n. 14. autoritate Berlich. P. 2. Dec. 291. Hahn. ad Wesf. d. t. Evict. n. 10. ut non bonitatem sed veritatem saltem promississe censendus: quia evictionis præstatio solum pertinet ad veritatem debiti. Mev. Disc. Lev. Inop. deb. c. 7. n. 44. Brunn. l. c. n. 5. Dn. Stryk. Causel. S. 4. c. 2. §. 6. Brunn. ad l. 4. ff. d. hered. vend. n. 4. Subjicit interim xpian suam elegantissime Dn. Struv. Ex. 27. th. 23. verbis seqq. Imputatur cessionario, quod nomen ut idoneum accipiendi approbaverit, ac in conditionem cessi debitoris non diligentius inquisiverit, cum in contrahentibus LEGES CURIOSITATEM QVAODOQUE DESIDERENT. conf. l. 8. ff. d. Fidejuss. l. 1. §. 41. ff. d. separas. Lentz. d. Nom. Cess. c. 27. n. 20. Dehinc polito,

posito, speciali conventione id quod indulget. l. 4. ff. d. hered. vend. bonitatem sibi reservasse cessionarium, tamen nihilominus fallitur si vigilacem se non exhibeat; Etenim promissionem idonei debitoris cessi, solum restringit Jurisprudentia ad tempus cessionis, ob l. 96. §. 2. ff. de Solut. Mev. P. 1. Dec. 93. p. 1. ita ut si postea non solvendo fiat, hoc periculo cessionarii sit. Carpz. P. 2. cap. 34. def. 26. Brunn. ad l. 4. ff. d. hered. vend. num. 1. licet expresse evictionem, fortiori jure promiserit. Berlich. P. 2. Dec. 29. num. 14. Richt. Dec. 36. num. 25. Quare cum ignorantia cessionarii debitorem cessum, non esse solvendo vitiosa hic sit, Dn. Struv. Exerc. 23. thes. 78. Lauterb. ad ff. d. hered. vend. fol. 257. lit. J. nec quicquam opituletur. Lentz l. c. num. 20. curiosa exquisitio conditionem debitoris cedendi sibi per notam reddet. Denique si nomen in & post tempus cessionis bonum repertum fuerit, cessionarius verò ex dissoluta negligentia cum posset, non exigit, nec etiam curiose debitum custodiat, ita ut ob decoctionem bonorum, vel ob simile malum triste, nomen periclitetur, sibi hoc cessionarius imputet, cum nosse debuisset, bona nomina mihi exigantur mala fieri, juxta illud Alpei fœneratoris apud Columellam. vid. Hering. d. Fidejuss. c. 20. §. 15. n. 2. Coler. Proc. Exec. P. 1. c. 10. num. 358. quotiescunque verò vigilando suam potuit consequi, negligendo desinit omissum à cedente posse petere. Mev. Lavam. Debitor. c. 7. num. 49. & 51.

CONCLUSIO IX.

Curiosus esse debet Emptor, quid & à quo emat.

Mercaturam sagacitatem quandam asferre, Dn. Stryk. de Jure Reservat. c. 1. num. 48. ac atatem hanc à mercatoribus cautiora & intentiora postulare ut provide inquirant, cum quibus contrahant, in quos fidem locent, quas res & quo pretio emant, legaliter indicat, Pomeraniz nostræ alter Papinianus, Mev. Lev. In op. Deb. c. 1. num. 6. Enimverò, si ematur à persona ignota, & postea res quasi furtivæ, vel non propriæ venditoris, vindicentur, non solum incidit in damnum. l. 23. C. de Rei vindic. utpote cum absque pretio restituendæ P. H. D. art. 207. & 208. l. 3. C. ibid. Carpz. P. 1. c. 28. def. 19. n. 6. Franzk. Var. Resol. L. 2. Res. 9. num. 100. sed etiam in

crimi-

criminis suspensionem, per l. 2. C. de Furt. scilicet, si quis à milite viliori pretio. Brunen. ad l. 2. C. d. Furt. n. 6. vasa argentea ab alias pauperiore, Finkelt. Obs. 56. n. 10. vel etiam vasa argentea igne conglutinata ne pristinam prodant formam, ab alio emat, nisi curiose inquisiverit in conditionem ejus, cum quo contrahit, l. 19. ff. de R. J. item, unde vel à quo res promercales acceperit, si forte ita comparatur, ut quilibet furti suspensionem exinde facile caperet. Nec refert in publico foro emtum fuisse, imo nequidem in nundinis universalibus Brunnem. l. c. n. 3. Dn. Struv. Ex. 11. th. 37. Sichard. ad l. 2. C. de Furt. n. 4. cum facere regerente Menoch. de Prasumpt. L. 5. Pras. 29. n. 24. Tutæ solum sint nundinæ, quoad accessum, non vero in eo privilegiatur, ut mercator non debeat cautè negotiari. Curate igitur cautius & magis curiose negotiari, ne non tantum in damna hujusmodi, sed etiam in criminis suspensionem incidatis, verba sunt. l. 2. C. de Furt.

CONCLUSIO X.

Curiosus esse debet Emtor, ne in pretio rei emenda desipiatur, cum hanc circumventionem permittant jura.

Juris tratatitii est: In pretio emtionis venditionis naturaliter, (quam vocem variè explicant, Gvilh. Grot. c. 7. §. 4. Carpz. Prax. Crim. P. 1. qv. 2. n. 27.) contrahentibus licere [& hanc, Hug. Grot. l. 2. c. 12. §. 26. n. 1. Mantic. d. Tac. & amb. conv. l. 4. T. 20. n. 57.) se circumvenire, juxta famosam, l. 16. §. 4. ff. de Minor. Cui Respondet. l. 22. ff. Locat. cond. Naturaliter concessum esse quod pluri sit minoris emere, quod minoris sit pluri vendere, & ita invicem se circumscribere, ex hac, quam l. 8. C. de Rescind. vend. suggerit ratione, quod emtor viliori comparandi, venditor cariore distrahendi votum gerentes, ad hunc contractum accedant, ita ut læssio ad dimidium justii pretii subsistat. l. 2. C. de Rescind. vend. Struv. Exerc. 23. thes. 19. modò deceptio negotiative. vid. Disputatio D. Retberg. d. Circumscrip. Negotiativ. §. 26. & ἀπογοιῶς, Nov. 97. c. 1. ibique Gothofred. lit. E. non etiam ex fallendi, proposito, fraudulentè suscipiatur. l. 43. §. 2. vers. fallendi causa. ff. d. contrah. Emr. l. 13. §. 4. vers. dolo feceris. ff. de Alt. Emr. Gail. l. 2, Obs. 2. n. 6. Sichart. ad l. 2.

1. 2. C. d. rescind. vend. num. 4. Carpz. P. 2. C. 34. def. 9. num. 2. cum multum interfit, utrumquis consilio decipiatur, an re ipsa, & eventu. §. 3. 7. quib. ex caus. manumitt. l. 10. ff. qui & a quib. actionesque humanas propositum & voluntas discernat. l. 53. ff. de Furt. Hoc interim non prætereundum, fuisse, inter quos Bachov. Vol. 2. Disp. 2. th. 9. l. B. Pinell. ad d. l. P. l. c. 1. n. 21. recensendi, qui L. 2. C. tit. Tyrannicam dixere, imò indigna putarunt, ut inter Sacratas Leges conspiceretur, dum non solum Legibus Divinis, Levit. XXV. 14. 1. Thess. IV. 5. contraria esset, sed & fenestras aperiret ad decipiendum & defraudandum impune: doctrinam verò quæ fallendi artibus indulget, publico non prodesse, sed hominem homini, civitatem civitati potius reddere infociabilem. Per ill. Dn. de Rhetz. Inst. 7. Publ. L. 1. T. 1. §. 59. Adhæc inverecundum esse, Christianis ad dimidium, Judæis verò ad sextam partem pretii iusti se circumscribere Legibus permitti, id quod Selden. de Iur. Nat. circa Disc. Ebra. Lib. 6. c. 5. Christianis allinit, his verbis: Si Judæus Judæum in Emptione venditione b. f. facta, sexta parte pretii fraudasset, sive Emptor sive venditor, id restituere debebat Gentilis verò hujus legis beneficio non utebatur; Indeq; ita judicet Dn. Pufendorf. d. l. N. & G. l. c. 3. §. 9. Ut ut in exigui momenti negotiis Prætor non sit fatigandus, tamen cur iste velit subsidium suum denegare ubi quis graviter, etsi infra dimidium, fuerit læsus ratio non est, v. g. Si domum quæ 900. erat pro 600. vendiderim, cur ad 300. recuperanda, omne nihil legis auxilium denegaret, cum ob longè minores summas actio detur. Equidem pro justitia d. l. 2. vindicanda, non allegamus (1) quod Mev. p. 2. D. 223. contra receptiorem sententiam Dd. ut Lauterb. ad tit. ff. de Resc. vend. vers. terminus, lit. C. Brunn. ad l. 2. C. de Resc. vend. n. 1. Bachov. ad Tr. l. c. th. 9. Brunn. ad l. 4. ff. de R. V. n. 3. Carpz. p. 2. C. 34. def. 1. 4. 6. 8. & 9. casum juxta Gloss. ad b. l. Ita formet: Ego domum valentem 100. pro 160. ibi quia justum pretium est 100. dedi autem plus dimidio veri pretii, additis 60. non 50. audiendus sum. vid. Sichard. ad l. 2. C. b. num. 3. Barbos. ad eund. n. 109. Gutierrez. pract. Quest. Lib. 2. qu. 133. Sed (2) Nemini injuriam facere qui jure suo utitur, & de suo, non alieno pro lubito disponit. (3) Animum fraudulentum ex proposito alios circumveniendi, id quod præsupponit Lex Divina, planè removemus; l. 43. §. 1. d. Contr. emt. l. 7. §. 1. d. Dol. mal. Dn. Stryk. Caut. Sect. 1. cap. 1. §. 10. & sic Scripturam Legi nostræ non solum non adversari,

- fari, sed & ipsos Canones assentiri in aperto est. vid. c. 6. X. d. Emr. vend. Carpz. lib. 5. R. 53. n. 4. (4) Etsi pecuniæ aureæ argenteæq; valor certa sit (nam arati nummi ut pessundent temp. puri verò erigant, vel exemplo Galliar apud Thuan. lib. 36. & Angliæ, ap. Cambden. part. 1. f. 6. discitur, rerum tamen incertus, Brunn. ad l. 63. ff. ad L. Falcid. n. 4. Dn. Stryk. de Sai. publ. c. 4. n. 30. pretiaq; non secundum æstimationem valoris interni ponderantur, sed accidunt rebus extrinsecè h. e. æstimantur raritate & frequentia. Grot. l. 2. c. 12. §. 14. n. 1. & 2. Pufend. Elem. Jpr. L. 1. def. 10. §. 1. Mantic. l. c. n. 5. adeò ut mus CC. denariis olim venierit, Plin. Hist. lib. 8. c. 57 caput alini X. aureis Liv. lib. 2. c. 47 2 Reg. VI. 25. Cum itaq; Reip. intersit quoq; precia definiri per aliquod ἀντιστοιχισμός Dn. Struv. Ex. 1. th. 26. Mantic. d. Tac. & Amb. l. 4. r. 20. n. 5. 74. 39. Brunn. l. c. n. 5. hinc ad lites abbreviandas, uti tempus in usucapione, l. 1. ff. de Usuc. ita læsionem in precio definiri & ad medietatem redigi placuit, eò magis cum hæc sententia l. 2. ff. de pos. l. 47. ff. de Evict. l. 36. ff. de V. O. l. 54. ff. de Contrab. Emr. l. 6. §. 2. l. 12. §. 1. ff. de Jur. Dot. l. 38. fam. mil. heretic. jamdum originem debeat, emtor quoq; facillimo negotio damnum hocce emergens, quod incuriæ contrahentium imputandum esse dicit, Oldend. Class. 4. art. 1. sol. 25 1. Carpz. l. 5. R. 53. n. 5. evitaturus sit, si curiose in adæquatam συµµετρίαν rerum promercialium & pretii inquisiverit, & firmissimè crediderit tacitè inter contrahentes fuisse conventum, ut qui non aperit oculos, aperiat loculos. Pufend. d. J. N. & G. L. 5. c. 3. §. 20.

CONCLUSIO XI.

*Curiosus esse debet Emor, ne in vitiis manifestis rei vendende a-
pertis oculis hallucinetur.*

- C**irca bonitatem rei emendæ, non eandem quam in justo valore statuendo. de quo concl. 15. requiri Curiositatem, multis inde per-
fvasum esse possit, quod facilius ex Edicto Edilitio deceptis succurratur,
fallaciis vendentium occurratur, & emtoribus subveniatur l. 1. §. 2. ff. de
Edil. Edict. Oldend. Class. 4. art. 2. arg. 1. nec quicquam interesse Ul-
pianus in d. l. 1. §. 2. addat, an emtor fallatur ignorantia venditoris an
calliditate Carpz. P. 2. C. 34. def. 15. n. 4. It. def. 16. n. 1. Nihilominus
tamen, curiositatem hæc in parte adeò ut alibi, si non magis, proficere
apparebit. Sic laudat venales qui vult extrudere merces, imo teste Me-
noch. de Arbitr. Jud. Quest. cas. 382. n. 23. & 24. dolose exornantur,
& ut

& ut emtores eo cupidius incendantur, vitia vel reticentur, l. 55. d. Edict. Edil. l. 15. §. 1. d. contrab. emt. Dn. Struv. Ex. 27. rh. 5. vel innoxia rei dicuntur. l. 43. ff. d. contrab. Emt. Imo quod magis, multa non ut præstentur, sed ut jactentur, & commendandæ rei causa dici, approbat. l. 19. §. 2. & 3. ff. d. Edil. Edict. l. 43. pr. ff. d. contrab. Emt. l. 37. ff. d. Dol. mal. Ni ergo oculatâ manu emat, apertis oculis fallitur, decipitur, defraudatur. Sunt verò Vitia rei promercales, vel latentia vel manifesta; In illis quæ nec anxia curiositate indagari facile possunt, vel
 he mit menschlichen Sinnen nicht leicht können begriffen werden /
 juxta J. Lub. l. 3. T. 6. art. 15. locus est redhibitoriæ & quanti minoris Brunnem. ad l. 1. ff. d. Ed. Edict. n. 2. Carpz. P. 2. C. 34. def. 15 n. 2. Stryk. d. Jur. Sens. Disp. 1. c. 3. n. 41 In his, quæ cuivis sagaci emtori in sensus occurrant v.g. si cæcus homo, vel cicatrices in capite habens, veniebat, l. 14. §. 10. ff. d. Edict. Ed. si domus præsentem emtore benè ædificata dicatur. l. 34. ff. d. contrab. Emt. quò & referunt, si porcus emtus morbidus Finniht sit, quod periti ex inspectione palata deprehendere potuissent, Carpz. l. c. def. 16. n. 7. Frantz. ad h. r. n. 56. si juxta Jus Lubec. pannus emtus, scissuras habeat, Jus Lub. l. 3. T. 6. art. 11. in his, inquam, locus redhibitioni non est. l. 1. §. 6. ff. de Edil. Edict. Mev. P. 4. Dec. 49. n. 1. cum ædilitium Edictum solum ad ea vitia pertineat, quæ quis ignoravit nec scire facile potuit. l. 14. §. 10. ff. eod. l. 55. ff. ibid. hic emtor verò, ex oscitantia & dissoluta ignorantia, ut loquitur l. 55. alleg. hallucinari voluit apertis oculis, verba sunt. Oldendorp. Class. 4. act. 4. pract. 3. fol. 209. Hinc cum vitia manifesta vel quicquid emtori audire utile, venditori necesse non sit exprimere Stryk. Cautel. S. 2. c. 8. §. 25. Grot. l. 2. c. 12. §. 9. n. 1. imò nec si contrarium rei jactandæ causa dixerit, in manifestis obligetur Dn. Struv. Ex. 27. rh. 5. n. 3. Carpz. l. c. def. 16. n. 3. plus suis sensibus, quem venditoris verbis credat, ne sententiam, Mevii olim deceptus experiatur, dicentis, ad J. Lub. l. 3. T. 6. art. 11. n. 11. Non danda emtori adversus venditorem actio, qui cogitare debuit, non excussum pannum rupturus posse esse lacerum, & tamen nec excussit, nec pacto sibi cavit, sed fortunæ potius committere se voluit, dignus qui suam patiatur sortem.

CONCLUSIO XII.

Curiosus esse debet rei cujusdam Conductor, ne ad dimidium justæ mercedis, quod permittit jus, circumscribatur.

G 2 Loca-

Locatio conductio cum proxima sit Emptioni venditioni l. 2. ff. *Locat.* iisdemque principiis consistat. *pr. J. Locat. Grot. l. 2. c. 12. §. 18.* adeo ut Veteres veriti non sint promiscue juxta l. 19. & 20. ff. *d. Alit. Empt. Vend.* vocabulis emti & locati uti. *Carpz. Lib. 5. R. 54. n. 7.* idem, quod in *Concl. 15.* decisum manet. Etenim l. 2. C. *d. Resc. Vend.* quicquid reclamet, Anton Faber. *d. Error. pragm. p. 1. Decad. 8. Error. 1.* etiam in Locatione obtinere, Practicamque ejusdem & ei applicari, sine bile amplius est inter DD. Bachov. *ad Tr. Vol. 2. D. 2. th. 12. lit. A.* *Carpz. p. 2. c. 34. def. 10. Struv. Ex. 23. th. 92.* ita ut sicuti in emendo & vendendo naturaliter concessum est, quod pluri sit minoris emere, quod minoris sit, pluri vendere, & ita se invicem circumscribere, ita in locationibus quoque & conductionibus juris sit, verba sunt, JC. Pauli in l. 22. §. 3. *Locat.* qui subjungit in l. 23. ff. *Locat. Cond.* Ideo prætextu minoris pensionis facta locatione, si nullus dolus adversarii, nec etiam laxis ultra dimidium probari possit, non rescindi locationem. vid. Brun. *ad l. 22. cit. n. 1. Mantic. d. tac. & Amb. Conv. L. 5. r. 1. n. 1. Grot. lib. 2. c. 12. §. 12. n. 2.* Sit itaque cui decipi grave, indemnem manere sive, curiosus conductor, ne ex incuria, & neglectu adequatæ rei conducendæ mercedis, ad dimidium veri pretii inimicæ ei lege ad rem qf. bene gestam cachinnum movente locatore defraudetur.

CONCLUSIO XIII.

Curiosus esse debet Socius, de diligentia & fide Socii, antequam cum eo ineat Societatem.

Elle magnetismum Politicum, ex jure sanguinis sympathetice resultantem, inter Gentes relatè consideratas. vid. l. 3. d. *Just. & Jur. & ad eund. Budæ. fol. 18. lit. D.* atque inde rudimenta altius reposta Societatis magnæ mundanæ iiscelebratæ penes quos tam olim ut Ciceronem d. *Offic. Lib. 1. fol. 27.* Senecam d. *Beat. Vir. c. 31. It. Ep. 95.* quam hodierna ætate, ut Grotium §. 17. *proleg. L. 1. c. 5. §. 2. n. 2. L. 2. c. 15. §. 12. L. 2. c. 20. §. 40. n. 1. L. 2. c. 25. §. 6. L. 2. c. 23. §. 2. n. 4. L. 2. c. 20. §. 44. n. 1.* summa stetit hujus studii ratio, repetenda esse, pluri veri quam famæ habet. Prætermisâ tamen hac Publica & Universali, difficultas commerciorum unius industriam superans, ad rectius copiosiusque negotiationes exercendas. *Wes. Tit. ff. Pro Soc. n. 2. Hector Fellic. Tr. d. Societ. c. 17. n. 10.* reliquis privatis Societatibus occasionem hanc ineundi, nobisque quâ circumspeditione & Curiositate, admonendi dedit. Fatetur verò ipse Imp. Theod. in l. 2. C. *quand. & quib. quari.*

pars deb. Naturale vitium esse negligi quod in communis peragitur, hancque incuriosam gestionem rei communis jus non corrigit, sed solum, ut vulgò creditur, mediam diligentiam à Socio, l. 72. §. 2. pro Soc. Carpzov. Part. 2. C. 26. def. 12. n. 7. Brunnem. ad Inst. Ex. 21. Tit. 26. §. 9. D. Müller. d. Societ. Univ. th. 23. ut verò rectius alii, ne hanc quidem, sed eandem saltem exigit, quam is in suis adhibet, licet in his parum diligens sit. §. 9. 7. d. Societ. l. 72. ff. pro Soc. Conf. Brunnem. n. 2. Struv. Ex. 19. th. 24. Oldendorp. Class. 4. alt. 21. def. rei. n. 4. Hunn. Resol. lib. 3. Tr. 7. part. 3. qu. 3. ex hac, quam ipsa Jpd. dat, ratione, quod is qui parum diligentem socium sibi adsumit, de se queri, sibi-que hoc imputare debeat. §. 9. 7. d. Soc. l. 72. ff. eod. Carpz. l. c. num. 9. Inde unumquemque admonitum vult Mevius ad 7. Lub. L. 3. T. 9. art. 5. n. 13. & 14. ut circumspèctè & curiose versetur in eligendo socio.

CONCLUS. XIV.

Curiosus esse debet quilibet qui cum Mandatario contrahit, in probatione mandati, ne falso nuncia credat.

Nunciū factum esse reverà mittentis expediti quidem juris est. l. 1. §. 1. vers. quam vel per nunciū. ff. d. Procurat. l. 45. ff. Mandat. Oldend. class. 4. art. 24. arg. 42. I. d. R. D. l. 56. ff. d. Solut. l. 4. C. d. Solut. ibique Brunn. n. 2. Carpz. P. 2. C. 28. d. 20. n. 1. Olden. class. 4. art. 24. Verum cum sæpè nuncio & mandatario simulato ex nimia credulitate, quam averfatur. l. 1. §. 2. vers. non debuisset facile credere ff. de eo per quem fact. l. 11. vers. nimia credulitate circumventus et. C. de oblig. & act. fidem accomodemus, accidit credentes non facile, facilius decipi; Enim vero telus est, l. 52. §. 11. ff. d. Furr. quod apud Labeonem relatū fuerit, cum siliginario quis diceret, ut quisquis nomine ejus siliginem petiisset, ei daret, ex transeuntibus verò, qui audivisset, petiisse siliginem & accepisse ejus nomine. Et prudentiam! At, quid juris? Certè si falso nuncio debitor numeravit creditum Depositaris reddidit depositum, commodatarius exhibuit commodatum, &c. nemo horum, nisi iusta opinionis fortè causa fuerit, liberabitur; per l. alt. 52. §. 11. ff. de Furr. vid. Lauterb. Vol. 1. Disp. Tubing. de Nuncio. c. 9. th. 47. n. 1. Gail. lib. 1. O. 34. n. 4. Mynsing. Cent. 6. O. 10. n. 4. Menoch. d. Presumpt. D. 2. pres. 24. n. 1. Hillig. ad Don. lib. 23. cap. 2. lit. D. cum simplicis nuncii verbis non credere, sed commissionis probationem exigere, & in hoc curiosus esse debuisset. l. 13. ff. Depos. l. 62. ff. Mandat. Hering. d. Fidejuss. c. 20. §. 27. n. 26. Wesen. Vol. 2. Consil. 196. n. 17. Monet tamen Lauterb. Eccl. 4. qu. 7. curiositatem

quandoque majorem, quandoq; minorem requiri, prout debitor latam, levem, vel levisimam culpam præstare debet; Sic depositarium, qui solum dolum & latam culpam præstat, facilius excusari, si falso nuncio crediderit, quam Commodatariū levisimam præstantem, qui curiosius inquirere debuisset, an verus an simulatus sit Nuncius. vid. omnino Sallust. ad l. 10. §. 1. ff. Commod. Anton. Thesaur. L. 1. qv. 62. n. 4.

Caput. IV.

De Curiositate Legali Proficua, intuitu actuum Judicialium.

CONCLUSIO I.

*Curiosus esse debet Magistratus in oculis etiam
criminibus scrutandis.*

DE occultis non judicare Ecclesiā, l. 33. X. de Simon. nec ubi accusator deficit, Judicem esse, Wo kein Kläger/ da sey auch kein Richter. l. 6. §. 2. ff. de Muner. & honor. l. 4. §. 8. ff. de dam. infect. magno iustitiæ deliquio ad insulis Judicibus, applicari criminalibus exempla loquuntur; Hæcque affectatā incuria efficiunt, ut Respublica malis hominibus repleatur, nefanda crimina in illa regnent, sceleratæ patratæ, cum sine ultione sint, delinquentes animant & invitent ad paria, si non acerbiora audent. Jo. Oldendorp. Class. 7. introd. n. 1. cum tamen & sciant & scire debeant, plurima crimina in occulto committi. l. 1. ff. de Furt. §. 2. l. de Obl. qua ex delict. nasc. Dn. de Rehtz de Occult. c. 3. n. 10. Fatinac. Prax. Crim. p. 6. qu. 168. n. 56. & ideo non nisi prudenti exquisitioe, Carpz. Prax. Crim. p. 3. qu. 103. n. 53. Zanger. de Question. c. 1. n. 10. & subtili perscrutatione, ut Nov. 72. c. 7. loqui amat, indagari posse; E contrario Magistratum non magis quàm Pastorum justam excusationem esse, si lupus oves rapiat, (1. si bonos mali malis exemplis corrumpant) & Pastor dicat se nescire, egregie judicante B. Brunnem, d. Procef. Inquisit. c. 1. n. 12. coquod vigiles & vindices salutis publicæ constituti sint. Mev. ad J. Lub. L. 2. T. 2. art. 21. n. 22. Quare verbis l. 13. ff. d. Offic. Presid. concludo: Congruit bono & gravi Præsidii curare, ut pacata & quieta provincia sit, quam regit, quod non difficile obtinebit, si sollicito agat, ut malis hominibus provincia careat, eosque conquirat, nam & latrones, sacrilegos, plagiarios, & fures exquirere, & vi vocis omni curiositate quærere debet. jung. Ziegler. Dicastice Cont. 47. §. 7. Gvilh. Budæ. ad l. 1. ff. d. qvæst. fol. 332.

CON-

CONCLUSIO II.

*Curiosus esse debet Iudex, in corpore delicti ejus quod consistat
Inquisitus inquirendo.*

Non minus tamen cautus quam curiosus in criminibus inquirendis Iudex sit oportet; cum non magis reipub. aequitatisq; inter sit puniri malos, quam temere inquietari bonos, & inquisitio tam sit in hos iniqua, & cum periculo fama eorum conjuncta, quam in illos justa. Igitur quamvis contra consistentem nullae partes iudicis, sint quam condemnandi, 25. §. 2. ff. ad L. Aquil. tamen hac confessio propria, quicquid in civilibus sollicitudini aliàs adhibenda, iudici demittit, id certe in criminalibus subtili diligentia juxta l. 10. §. 5. ff. de Quasi. & limitationi curiositati suspicienda, addit. Dn. Stryk. de Jur. Sens. in Proem. n. 46. Petr. Binsfeld. d. Confess. Malefic. membr. 2. concl. 2. dub. 1. fol. 331. Enim verò, non modò malefici id sepe callide agunt, ut fallia quoque fatendo & jactando, iudicem deprehensa deinde rei falsitate confundant, nec is considerare dictis eorum possit. Clar. §. fin. q. 55. n. 10. 11. sed & horror, tormentum ante torturam. l. 6. vers. perire festinans ff. Appellat. cruciatus in tortura l. 2. §. 23. ff. de Quasi. metus reiterationis post torturam l. 4. §. 27. ff. eod. facile tedium vitæ, præsertim timido & teneriori, incutere potest. Tabor. Tr. d. Confront. ib. 27. Zanger. d. Quasi. c. c. n. 25. Brunn. ad l. 2. C. quom. appell. non recip. n. 6. Id ad l. 1. ff. d. Quasi. n. 7. Optimè ergo LL. dispositum est confessiones pro exploratis facinoribus non haberi debere, nisi de corpore delicti constet, i. e. tale quid, quod fatetur, reverà esse commissum. l. 1. §. 17. ff. d. Quasi. Carpz. Prax. Crim. P. 1. q. 16. n. 1. P. 2. q. 108. n. 2. Brunn. Process. Inquis. c. 2. n. 3. & 4. Sic testatur Ungepaup. d. Confess. cap. 1. concl. 1. lit. D. fuisse quem, qui inquisitus, palam professus, se veneno occidisse Mulierem, cum tamen Medici morte non violenta sed naturali peremtum, non solum affirmarent, sed & sectione idè suscepta probarent. Idem ex actis ad Facultatem transmissis, se observasse dicit Stryk. l. c. n. 50. nec non Brunn. Process. Inquis. c. 2. membr. 5. n. 27. & Carpz. P. Pr. q. 16. n. 106. Hinc, cum & ipsa Confess. Crim. art. 54. & 60. toties quoties in hoc, curiosam diligentiam à Iudicibus exigat, eò magis curabunt, ne suà incuriositate sanguinis innocentia, quem hâc neglectà sepe profundè timet Brunmann. ad l. 1. ff. d. Quasi. n. 6. seq. reos se faciant. add. Just. Oldekop. Tit. 4. Obs. 20.

CONCL. III.

Curiosus & subtilis esse debet investigator Clientis, qualitatum & fidei Advocati, cujus ope & consilio utitur.

Multum sane Advocatū industriad atq; dexteritatem conferre cause obtinendæ, ita & perducendæ coniciere licet ex Merv. P. 6. Dec. 381. nec minus ex eo liquet, quod regulariter quicquid circa Processum negligit. v. g. si beneficio impugnativo vel probatorio, serò vel planè non utatur, domino principali hoc noceat Sigism. Accae. d. Judic. lib. 2. c. 31. q. 23. n. 272. Carpz. P. 1. C. 1. def. 22 ibiq; præjudic. secund. It. in Process. Tit. 5. art. 2. n. 70. It. L. 3. Resp. 5. cum sibi imputare debeat Dominus, qui tam negligentia negotia sua commisit, ipsa verba sunt l. 23. in fin. ff. de Minor. l. 2. §. 2. ff. d. Inst. ad. Merv. P. 5. Dec. 29. n. 3. At sunt forte, qui contra stylum Iudiciorum me locutum dicunt, cum ex usu & ut loquuntur.

